

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

BANKŲ PRIEŽIŪRA

ECB vadovas dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP)

Projektas

BANKENTOEZICHT

2018 m. kovo mėn.

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZIBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Turinys

1	Įvadas	2
1.1	Paskirtis	3
1.2	Taikymo apimtis ir proporcingumas	4
2	Principai	5
1	1 principas – valdymo organas atsakingas už patikimą ICAAP valdymą	5
2	2 principas – ICAAP yra neatsiejama bendros valdymo sistemos dalis	7
3	3 principas – ICAAP įvairiais požiūriais užtikrindamas įstaigos kapitalo pakankumą reikšmingai prisideda prie įstaigos tęstinumo	11
4	4 principas – vykdant ICAAP nustatomos visos reikšmingos rizikos ir į jas atsižvelgiama	21
5	5 principas – vidaus kapitalas yra aukštos kokybės ir aiškiai apibrėžtas	25
6	6 principas – ICAAP rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos yra tinkamos, nuoseklios ir patvirtintos nepriklausomų ekspertų	27
7	7 principas – reguliaru testavimu nepalankiausiomis sąlygomis siekiama užtikrinti kapitalo pakankumą susidarius nepalankioms aplinkybėms	32
3	Žodynėlis	35
	Santrumpos	39

1 Įvadas

1. Finansiniai sukrėtimai dažnai būna dar stipresni, jeigu bankų sektoriuje yra nepakankamai kapitalo ir jis yra prastos kokybės. Taip buvo per pastarąją finansų krizę, kai bankai buvo priversti atkurti savo kapitalo bazes tokiu metu, kai tai padaryti buvo sudėtingiausia. Kita vertus, daugelis rizikų nebuvo tinkamai padengtos pakankamu kiekiu kapitalo, nes bankų taikomos rizikos nustatymo ir vertinimo metodikos turėjo trūkumų¹. Todėl nepaprastai svarbu padidinti kredito įstaigų atsparumą įtemptais laikotarpiais, o tam reikia siekti patobulinti jų perspektyvinio vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesą (toliau – ICAAP, angl. *internal capital adequacy assessment process*), įskaitant išsamaus testavimo nepalankiausiomis sąlygomis ir kapitalo planavimo procesus.
2. Taigi ICAAP atlieka labai svarbų vaidmenį kredito įstaigų rizikos valdyme. Kalbant apie svarbias įstaigas, įsteigtas Bendrame priežiūros mechanizme (BPM) dalyvaujančiose šalyse, pažymėtina, kad ECB tikisi, jog vadovaujantis Kapitalo reikalavimų direktyvos (KRD IV)² 73 straipsnio nuostatomis tų įstaigų ICAAP bus pagrįstas rizikos ribojimo ir konservatyvumo principais³. ECB laikosi nuomonės, kad patikimas, veiksmingas ir išsamus ICAAP padeda užtikrinti aiškų rizikos kapitalui įvertinimą ir yra neatsiejamas nuo gerai struktūruotų rizikos valdymo ir perdavimo aukštesniam lygmeniui procesų, grindžiamų gerai apgalvota ir nuodugnia rizikos strategija, pagal kurią parengiama veiksminga rizikos ribų sistema.
3. ECB nuomone, patikimas, veiksmingas ir išsamus ICAAP yra paremtas dviem pamatiniais požūriais: ekonominiu ir normatyviniu. Abu požūriai turėtų vienas kitą papildyti ir sustiprinti.
4. Be to, ICAAP yra svarbi BPM priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (toliau – SREP, angl. *Supervisory Review and Evaluation Process*) dalis. Į jį atsižvelgiama SREP metu vertinant įstaigos verslo modelius, vidaus valdymą ir rizikos valdymą apskritai ir atliekant rizikos kapitalui kontrolės vertinimą bei nustatant 2 ramsčio kapitalo dydį.
5. Vykdam SREP pripažįstama, kad geras ICAAP mažina ir pačios įstaigos, ir jos priežiūrą vykdančios institucijos abejones dėl įstaigai kylančios arba galinčios kilti rizikos ir sustiprina priežiūros institucijos įsitikinimą, kad įstaiga gal tėti

¹ Žr., pavyzdžiui, Bazelio bankų priežiūros komiteto 2010 m. spalio mėn. *ataskaitą G20 šalims apie atsaką į finansų krizę*.

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

³ KRD IV 73 straipsnis: „Įstaigos taiko patikimas, veiksmingas ir išsamias strategijas ir procesus, siekdamos nuolat vertinti ir turėti vidaus kapitalo, kurį jos laiko pakankamu atitinkamo pobūdžio ir lygio rizikai, kuri joms kyla arba gali kilti, padengti, sumas, rūšis ir paskirstymą“.

veiklą, nes išlaiko pakankamą padengimo kapitalu lygį ir veiksmingai valdo riziką. Tam reikia, kad įstaiga galvodama apie ateitį užtikrintų, kad būtų nustatyta visa reikšminga rizika ir kad ji būtų veiksmingai valdoma (taikant tinkamą kiekybinio įvertinimo ir kontrolės priemonių derinį) ir padengta pakankamu kokybiško kapitalo kiekiu.

1.1 Paskirtis

6. Šio ECB vadovo dėl ICAAP (toliau – vadovas) paskirtis – užtikrinti daugiau skaidrumo viešai paskelbiant, kaip ECB interpretuoja KRD IV 73 straipsnyje suformuluotus ICAAP reikalavimus. Vadovas, kuriame išsamiau išdėstyti ECB lūkesčiai dėl ICAAP, skirtas padėti įstaigoms padidinti savo ICAAP veiksmingumą ir paskatinti jas taikyti geriausią patirtį ir taip sudaryti visiems vienodas sąlygas bei užtikrinti veiksmingesnę priežiūrą.
7. Vadove aprašyti KRD IV nuostatose dėl ICAAP identifikuoti septyni principai, kurie bus vertinami, *inter alia*, atliekant kiekvienos įstaigos ICAAP vertinimą SREP metu. Į šiuos principus bus atsižvelgiama ir priežiūrinio dialogo su atskiromis įstaigomis metu.
8. Šis vadovas nepakeičia jokių taikytinų teisės aktų, kuriais įgyvendinamas KRD IV 73 straipsnis. Jeigu vadovo ir taikytinų teisės aktų nuostatos skiriasi, pastarieji yra viršesni. Vadovas parengtas kaip praktinė priemonė, kuri bus reguliariai atnaujinama atsižvelgiant į naujausius pokyčius ir įgytą patirtį. Todėl šiame vadove išdėstyti principai ir lūkesčiai ilgainiui kils. Jis bus koreguojamas atsižvelgiant į Europos bankų priežiūros praktikos ir metodikos raidą, tarptautinės ir Europos teisės aktų pokyčius ir, pavyzdžiui, naujus autoritetų Europos Sąjungos Teisingumo Teismo paskelbtus atitinkamų direktyvų ir reglamentų išaiškinimus.
9. Vadove laikomasi principinio požiūrio, t. y. aptariami tik aspektai, atrinkti kaip svarbiausi priežiūros požiūriu. Jame nesiekama pateikti išsamių rekomendacijų dėl visų tinkamam ICAAP aktualių aspektų. Įdiegti ir vykdyti tinkamą įstaigos specifiką atitinkantį ICAAP lieka pačios įstaigos pareiga. ECB kiekvienos įstaigos ICAAP vertina atskirai.
10. Įstaigos raginamos laikytis ne tik šio vadovo ir atitinkamų Sąjungos bei nacionalinės teisės aktų, bet ir kitų ICAAP klausimu aktualių leidinių, kuriuos yra parengusi Europos bankininkystės institucija (EBI) ir tarptautiniai forumai, pavyzdžiui, Bazelio bankų priežiūros komitetas (BBPK) ir Finansinio stabilumo taryba (FST). Be to, įstaigos turėtų atsižvelgti į visas joms skirtas su ICAAP susijusias rekomendacijas, pavyzdžiui, į po SREP parengtas rekomendacijas, susijusias su patikimu įstaigos vidaus valdymu, rizikos valdymu ir kontrolės priemonėmis.

1.2 Taikymo apimtis ir proporcingumas

11. Šis vadovas skirtas visoms kredito įstaigoms, pagal BPM pagrindų reglamento 2 straipsnio 16 dalį laikomoms svarbiais prižiūrimais subjektais⁴. ICAAP taikymo apimtis apibrėžta KRD IV 108 straipsniu. Tai, visų pirma, reiškia, kad valstybėje narėje įsteigta patronuojančioji įstaiga ir įstaigos, kurias kontroliuoja valstybėje narėje įsteigta patronuojančioji finansų kontroliuojančioji bendrovė arba patronuojančioji mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė, turi tenkinti KRD IV 73 straipsnyje nustatytus ICAAP įsipareigojimus konsoliduotu lygmeniu arba remdamosi tos finansų kontroliuojančiosios bendrovės ar mišrią veiklą vykdančios finansų kontroliuojančioji bendrovės konsoliduota būkle. Kadangi KRD IV 73 straipsnio nuostata užtikrinamas tik minimalus suvienodinimas ir direktyvą skirtingos valstybės narės į savo nacionalinę teisę perkėlė skirtingai, dalyvaujančiose valstybėse narėse taikoma labai skirtinga svarbių įstaigų ICAAP praktika ir priežiūros reikalavimai.
12. ECB kartu su nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis parengė ICAAP principus. Jais siekiama šioje svarbioje priežiūros srityje užtikrinti aukštą priežiūros lygį skatinant parengti vienodas metodikas.
13. ICAAP yra vidaus procesas, tad jo tinkamumas ir patikimumas visų pirma yra pačios įstaigos pareiga. Kaip nustatyta KRD IV 73 straipsnyje, ICAAP turi būti proporcingas įstaigos veiklos pobūdžiui, mastui ir sudėtingumui.
14. Šiame vadove aprašyti principai bus tik atspirties taškas vykstant priežiūriniam dialogui su kredito įstaigomis. Todėl jie neturėtų būti laikomi išsamiai apimančiais visus patikimo, veiksmingo ir išsamaus ICAAP aspektus. Pačių įstaigų pareiga – tinkamai atsižvelgiant į savo veiklos pobūdį, apimtį ir sudėtingumą užtikrinti, kad jų ICAAP būtų patikimas, veiksmingas ir išsamus.

⁴ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Centrinio Banko reglamentas (ES) Nr. 468/2014, kuriuo sukuriama Europos Centrinio Banko, nacionalinių kompetentingų institucijų ir nacionalinių paskirtųjų institucijų bendradarbiavimo Bendrame priežiūros mechanizme struktūra (BPM pagrindų reglamentas) (ECB/2014/17) (OL L 141, 2014 5 14, p. 1).

2 Principai

1 principas – valdymo organas atsakingas už patikimą ICAAP valdymą

- (i) Atsižvelgiant į tai, koks svarbus įstaigai yra ICAAP, visus pagrindinius jo elementus turėtų patvirtinti įstaigos valdymo organas. Valdymo organas, aukštesniojo rango vadovai ir atitinkami komitetai turėtų veiksmingai aptarti ir kritiškai įvertinti ICAAP.
- (ii) Valdymo organai remdamiesi ICAAP rezultatais ir visa kita aktualia informacija turėtų kasmet pateikti įstaigos kapitalo pakankamumo vertinimą parengdami ir pasirašydami aiškų ir glaustą pareiškimą – kapitalo pakankamumo pareiškimą (CAS, angl. *capital adequacy statement*).
- (iii) Valdymo organams tenka bendra atsakomybė už ICAAP įdiegimą; jie turėtų tvirtinti ICAAP valdymo tvarkos aprašą, kuriame būtų aiškiai ir skaidriai paskirstytos pareigos laikantis funkcijų atskyrimo principo. Šiame apraše turėtų būti aiškiai išdėstyta ir reguliarios ICAAP vidaus peržiūros ir tvirtinimo tvarka.

Valdymo organas tvirtina pagrindinius ICAAP elementus

15. Valdymo organas turėtų parengti ir pasirašyti kapitalo pakankamumo pareiškimą ir patvirtinti pagrindinius ICAAP elementus, įskaitant, pavyzdžiui:
- vidaus valdymo sistemą;
 - reikalavimus dėl vidaus dokumentų;
 - aprėpiamų subjektų perimetrą, rizikos nustatymo procesą ir vidaus rizikos aprašą bei klasifikavimo sistemą, parodančius reikšmingos rizikos apimtį;
 - rizikos kiekybinio įvertinimo metodikas⁵, įskaitant svarbiausias rizikos apskaičiavimo prielaidas ir parametrus (pvz., laikotarpį, diversifikavimo prielaidas, patikimumo lygius, laikymo trukmes), paremtus patikimais duomenimis ir patikimomis duomenų rinkimo sistemomis;
 - kapitalo pakankamumui įvertinti taikomas metodikas (įskaitant testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistemą ir aiškiai suformuluotą kapitalo pakankamumo apibrėžtį).
16. Valdymo organai vykdo ir priežiūros, ir valdymo funkcijas. Jas abi gali vykdyti vienas organas arba du atskiri organai. Kurią funkciją vykdančio organo ar

⁵ ICAAP vadove nenurodoma taikyti kokią nors konkrečią rizikos kiekybinio įvertinimo metodiką. Išsamiau apie tai – skyriaus apie 6 principą skyrelyje „Rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos pasirinkimas“.

organo nariai tvirtina kuriuos pagrindinius ICAAP elementus, priklauso nuo įstaigos vidaus valdymo tvarkos, kurią ECB vertins atsižvelgdamas į nacionalinės teisės aktus ir atitinkančios Europos Sąjungos teisės aktus bei EBI gaires⁶.

Vidaus peržiūra ir patvirtinimas

17. Remiantis KRD IV 73 straipsniu turi būti atliekama reguliari ICAAP vidaus peržiūra. Reguliariai turėtų būti peržiūrimi ir kokybiniai, ir kiekybiniai aspektai, įskaitant, pavyzdžiui, ICAAP rezultatų panaudojimas, testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistema, rizikos duomenų surinkimas ir duomenų rinkimo procesas. Reguliari vidaus peržiūra⁷ turėtų apimti ir taikomų vidaus rizikos kiekybinio įvertinimo metodikų proporcingo patvirtinimo procesus. Tam įstaigos turėtų turėti tinkamą vidaus peržiūrų politiką ir įdiegusios tinkamus vidaus peržiūros procesus.
18. ECB tikisi, kad įstaigos yra įdiegusios aiškiai apibrėžtus procesus ir kad ICAAP yra proaktyviai koreguojamas pagal bet kokius reikšmingus pokyčius, pavyzdžiui, jeigu įstaiga pradeda vykdyti veiklą naujose rinkose, pradeda teikti naujas paslaugas ar parduoda naujus produktus, arba jeigu pasikeičia grupės ar finansinio konglomerato struktūra.
19. ICAAP rezultatai ir prielaidos vėliau turėtų būti tikrinami vykdant tinkamus grįžtamuosius patikrinimus ir įvertinant rezultatus, pavyzdžiui, kapitalo planavimo, scenarijų ir rizikos kiekybinio įvertinimo.

Kapitalo pakankamumo pareiškimas

20. Kapitalo pakankamumo pareiškime valdymo organas remdamasis informacija, kuri, jo manymu, yra aktuali, įskaitant ICAAP rezultatus, nurodo, kaip vertina įstaigos kapitalo pakankamumą, ir išdėsto pagrindinius tokio vertinimo argumentus. ECB nuomone, pareiškime turėtų matytis, kad valdymo organas išmano tokius dalykus, kaip įstaigos kapitalo pakankamumas, pagrindiniai jam poveikį darantys teigiami veiksniai ir silpnosios vietos, pagrindiniai ICAAP naudojami duomenys ir ICAAP rezultatai, ICAAP parametrai ir procesai bei ICAAP suderinamumas su įstaigos strateginiais planais.

⁶ Žr. KRD IV 56 konstatuojamąją dalį ir 3 straipsnio 1 dalies 7 pastraipą – 9 straipsnį bei EBI vidaus valdymo gairių II antraštinę dalį (EBA/GL/2017/11).

⁷ ICAAP vidaus peržiūros turėtų būti išsamiai atliekamos užtikrinant trijų lygių kontrolę, t. y. jas turėtų atlikti verslo padaliniai ir nepriklausomos vidaus kontrolės funkcijas (rizikos valdymo, atitikties ir vidaus audito) vykdantys padaliniai pagal savo kompetenciją.

21. Kas įgaliotas valdymo organo vardu pasirašyti kapitalo pakankamumo pareiškimą, nusprendžia įstaiga pagal nacionalinės teisės aktų reikalavimus ir atitinkamus prudencinius reikalavimus ir gaires⁸.

2 principas – ICAAP yra neatsiejama bendros valdymo sistemos dalis

- (i) Remiantis KRD IV 73 straipsniu įstaigos turėtų taikyti patikimas, veiksmingas ir išsamias strategijas ir procesus, siekdamos vertinti ir turėti kapitalo, kurį jos laiko pakankamu atitinkamo pobūdžio ir lygio rizikai, kuri joms kyla arba gali kilti, padengti.
- (ii) Be tinkamos kapitalo pakankamumo kiekybinio įvertinimo sistemos įstaigos turėtų turėti ir kokybinio įvertinimo sistemą, kuria būtų užtikrinama, kad kapitalo pakankamumas būtų aktyviai valdomas. Į tai įeina kapitalo pakankamumo rodiklių stebėseną siekiant laiku nustatyti ir įvertinti galimas grėsmes, padaryti praktines išvadas ir imtis prevencinių veiksmų siekiant užtikrinti, kad įstaiga visada turėtų pakankamai nuosavų lėšų ir vidaus kapitalo⁹.
- (iii) Kiekybiniai ir kokybiniai ICAAP aspektai turėtų būti suderinti tarpusavyje ir su įstaigos verslo strategija bei norimos prisiimti rizikos normomis. ICAAP turėtų būti integruotas į įstaigos verslo, sprendimų priėmimo ir rizikos valdymo procesus. ICAAP turėtų būti nuoseklus ir vienodas visoje grupėje.
- (iv) Įstaiga turėtų nuolat turėti patikimą ir veiksmingą bendrą ICAAP sąrangą ir dokumentuoti ICAAP elementų tarpusavio sąveiką bei ICAAP integravimą į įstaigos bendrą valdymo sistemą.
- (v) ICAAP turėtų padėti priimti strateginius sprendimus ir kartu praktiškai užtikrinti, kad įstaiga visada turėtų pakankamą padengimo kapitalu lygį, taip būtų užtikrinamas tinkamas rizikos ir naudos santykis. Visi metodai ir procesai, kuriuos įstaiga vykdydama veiklos ar strateginį kapitalo pakankamumo valdymo procesą taiko savo kapitalo pakankamumui užtikrinti, turėtų būti patvirtinti, nuodugnai peržiūrimi ir tinkamai įtraukti į ICAAP ir jį reglamentuojančius dokumentus.

ICAAP – neatsiejama įstaigos valdymo sistemos dalis

22. Kad būtų galima įvertinti ir nuolat turėti pakankamai kapitalo įstaigos rizikai padengti¹⁰, vidaus procesais ir tvarka turėtų būti užtikrinama, kad kiekybinė

⁸ EBI vidaus valdymo gairėse (EBA/GL/2017/11) išsamiau aprašytas funkcijų ir atsakomybės paskirstymas priežiūros ir valdymo funkcijas vykdantiems valdymo organo nariams.

⁹ Vidaus kapitalo sąvoka aprašyta skyriuje apie 5 principą.

¹⁰ Bendro pobūdžio lūkesčiai dėl kiekybinės ICAAP dalies išdėstyti skyriuje apie 3 principą.

rizikos analizė, atliekama per ICAAP, būtų integruota į visą reikšmingą komercinę veiklą ir sprendimus.

23. Tokį integravimą galima užtikrinti naudojant ICAAP, pavyzdžiui, strateginio planavimo procese grupės lygmeniu, vykdant kapitalo pakankamumo rodiklių stebėseną siekiant laiku nustatyti ir įvertinti galimas grėsmes, darant praktines išvadas ir imantis prevencinių veiksmų, nustatant kapitalo paskirstymą ir užtikrinant nuolatinį norimos prisiimti rizikos tvarkos veiksmingumą. ICAAP pagrįsti ir pagal riziką pakoreguoti veiklos rezultatų rodikliai turėtų būti naudojami priimant sprendimus ir, pavyzdžiui, nustatant kintamąjį atlyginimą arba aptariant verslo reikalus ir riziką visais įstaigos lygmenimis, įskaitant, *inter alia*, turto ir įsipareigojimų valdymo komitetuose, rizikos valdymo komitetuose ir valdymo organo posėdžiuose.

Bendra ICAAP sąranga

24. Valdymo organo pareiga – pasirūpinti, kad bendra ICAAP sąranga būtų patikima ir veiksminga bei užtikrintų, jog įvairūs ICAAP elementai derėtų tarpusavyje ir kad ICAAP būtų neatsiejama įstaigos bendros valdymo sistemos dalis. Įstaiga turėtų aiškiai suvokti, kaip šie elementai yra nuosekliai integruoti į visumą, kuri veiksmingai padeda įstaigai visada išlaikyti kapitalo pakankamumą.
25. Todėl vienas iš įstaigos ICAAP dokumentų turėtų būti ir bendros ICAAP sąrangos aprašas, kuriame, pavyzdžiui, būtų apžvelgti pagrindiniai ICAAP elementai ir jų tarpusavio sąveika bei paaiškinta, kaip ICAAP integruotas ir kaip įstaigoje panaudojami jo rezultatai. ICAAP sąrangos apraše turėtų būti paaiškinta esminė ICAAP struktūra, kaip ICAAP rezultatai naudojami priimant sprendimus ir koks ryšys tarp, pavyzdžiui, verslo ir rizikos strategijų, kapitalo planų, rizikos nustatymo procesų, norimos prisiimti rizikos pareiškimo, ribų sistemų, rizikos kiekybinio įvertinimo metodikų, testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programos ir ataskaitų vadovybei.

Ataskaitos vadovybei

26. ICAAP yra nenutrūkstamas procesas. Įstaiga turėtų ICAAP rezultatus (pavyzdžiui, informaciją apie reikšmingus rizikos pokyčius, pagrindinius rodiklius ir t. t.) reikiamu dažnumu įtraukti į vidaus vadovybei skirtas ataskaitas. Ataskaitos turėtų būti teikiamos bent kartą per ketvirtį, tačiau, priklausomai nuo įstaigos dydžio, jos veiklos sudėtingumo, verslo modelio ir rizikos rūšių, ataskaitas gali teikti ir dažniau, kad būtų galima laiku imtis kapitalo valdymo veiksmų.
27. Tokie ICAAP rezultatai, kaip rizikos kiekybinis įvertinimas ir kapitalo paskirstymas turėtų tapti (po to, kai buvo patvirtinti) vienu pagrindinių veiklos rezultatų lyginamųjų rodiklių ir tikslų, pagal kurį būtų matuojami kiekvieno (riziką

prisiimančio) skyriaus finansiniai ir kitokie rezultatai. Tam reikėtų įdiegti patikimą ICAAP valdymo sistemą ir sąrangą, kaip aprašyta skyriuje apie 1 principą.

ICAAP ir norimos prisiimti rizikos tvarka

28. Įstaigos norimos prisiimti rizikos tvarkoje (toliau – RAF, angl. *risk appetite framework*) turėtų būti išdėstyta RAF sąveika su kitais strateginiais procesais, pavyzdžiui, ICAAP ir ILAAP, gaivinimo planu ir atlyginimų tvarka, vadovaujantis BPM priežiūriniu pareiškimu dėl bendrojo vidaus valdymo ir polinkio rizikuoti¹¹. Gera RAF, perteikta norimos prisiimti rizikos pareiškime, yra neatsiejama ICAAP sąrangos dalis ir patikimo rizikos bei kapitalo valdymo pagrindas.
29. Savo norimos prisiimti rizikos pareiškime įstaiga turėtų aiškiai ir nedviprasmiškai išdėstyti savo nuostatas dėl rizikos ir veiksmus, kurių ketina dėl jos imtis pagal savo verslo strategiją. Pareiškime visų pirma turėtų būti išdėstyti motyvai, kodėl konkrečių rūšių rizika, produktai ar regionai yra pageidaujami arba nepageidaujami.
30. Įstaigos bendrą rizikos profilį galiausiai turėtų saistyti ir nulemti visos grupės RAF ir jos įgyvendinimas. Be to, RAF yra labai svarbus įstaigos strategijos rengimo ir įgyvendinimo proceso elementas. RAF struktūruotai susieja prisiimtą riziką su įstaigos kapitalo pakankamumu ir strateginiais tikslais. Šioje tvarkoje įstaiga turėtų nustatyti savo valdymo rezervus ir jų laikytis.
31. Įstaiga turėtų aiškiai aprašyti, kaip jos ICAAP padeda jai įgyvendinti savo strategiją ir norimos prisiimti rizikos normos nuostatas bei vykdyti jų stebėseną ir kaip visa tai leidžia jai veiksmingai laikytis sutartų ir norimos prisiimti rizikos pareiškime išdėstytų rizikos ribų. Kad rizika būtų valdoma patikimai ir veiksmingai, įstaiga ICAAP rezultatus turėtų naudoti kurdama veiksmingą rizikos stebėsenos ir atsiskaitymo už ją sistemą ir pakankamai detalią ribų sistemą (įskaitant veiksmingas perdavimo aukštesniam lygmeniui procedūras), pagal kurią nustatomos konkrečios ribos, pavyzdžiui, skirtingų rūšių ir porūšių rizikai, subjektams ir verslo padaliniams, atitinkančią grupės norimos prisiimti rizikos pareiškimą.

ICAAP suderinamumas su gaivinimo planais

32. Gaivinimo planas skirtas užtikrinti, kad susidūrusi su grėsme jos gyvybingumui keliančiais sunkumais įstaiga išliktų gyvybinga. Kadangi nepakankamas padengimo kapitalu lygis yra viena iš grėsmių verslo tęstinumui / gyvybingumui, natūralu, kad tarp ICAAP, kuris padeda palaikyti veiklos tęstinumą kapitalo požiūriu, ir gaivinimo plano, kuris skirtas atkurti gyvybingumą, kai įstaiga susiduria su sunkumais, egzistuoja ryšys. Todėl įstaiga turėtų užtikrinti savo ICAAP ir gaivinimo planavimo nuoseklumą ir suderinamumą tokiais klausimais,

¹¹ Žr. 2016 m. birželio mėn. (BPM priežiūrinį pranešimą dėl valdymo ir priimtinos rizikos).

kaip išankstiniai įspėjimo signalai, rodikliai, perdavimo aukštesniam lygmeniui procedūros pažeidus šiuos normatyvus ir galimi kapitalo valdymo veiksmai¹². Be to, pagal ICAAP numatyti galimi kapitalo valdymo veiksmai turėtų būti nedelsiant įtraukti ir į gaivinimo planą, ir, atvirkščiai, kad būtų turima naujausia informacija.

Nuoseklumas ir suderinamumas grupės mastu

33. ICAAP turėtų užtikrinti kapitalo pakankumą atitinkamais konsolidacijos lygiais ir atitinkamuose grupės subjektuose, kaip nustatyta KRD IV 108 straipsnyje. Kad būtų galima veiksmingai įvertinti ir palaikyti kapitalo pakankumą visuose subjektuose, strategijos, rizikos valdymo procesai, sprendimų priėmimo tvarka ir metodikos bei prielaidos, taikomi kiekybiškai įvertinant kapitalą, turi būti nuoseklūs per visą atitinkamą perimetrą. Įstaiga taip pat turėtų konservatyviai ir galvodama apie rizikos ribojimą įvertinti galimas kliūtis pervesti kapitalą iš vieno grupės priklausančių subjektų į kitus ir atsižvelgti į jas savo ICAAP.

¹² Tačiau jeigu skiriasi ICAAP ir gaivinimo planavimo principai, gali skirtis ir numatyti kapitalo valdymo veiksmai.

3 principas – ICAAP įvairiais požiūriais užtikrindamas įstaigos kapitalo pakankumą reikšmingai prisideda prie įstaigos tęstinumo

- (i) ICAAP užtikrindamas tinkamą padengimo kapitalu lygį atlieka labai svarbų vaidmenį palaikant įstaigos tęstinumą. Kad įneštų šį indėlį į įstaigos tęstinumą, įstaigos ICAAP turėtų būti proporcingas, ribojantis riziką ir konservatyvus bei integruojantis du vienas kitą papildančius vidaus požiūrius.
- (ii) Įstaiga turėtų įdiegti normatyvinį požiūrį, o tai yra įstaigos gebėjimo vidutiniu laikotarpiu nenutrūkstamai vykdyti visus jai taikomus su kapitalu susijusius teisės aktų ir priežiūrinius reikalavimus ir atlaikyti kitus išorinius finansinius suvaržymus daugiametis vertinimas. Atliekant šį vertinimą įvertinamas ir patikimas bazinis scenarijus bei tinkami konkrečiai įstaigai skirti nepalankieji scenarijai pagal daugiametį kapitalo planą ir bendrus įstaigos planavimo tikslus.
- (iii) Normatyvinį požiūrį reikėtų papildyti ekonominiu, kuris reiškia, kad įstaiga turėtų nustatyti ir kiekybiškai įvertinti visą reikšmingą riziką, galinčią sukelti ekonominių nuostolių ir sumažinti vidaus kapitalą. Laikantis tokio ekonominio požiūrio rekomenduojama, kad įstaiga užtikrintų, jog jos rizika būtų pakankamai padengta vidaus kapitalu pagal įstaigos vidaus kapitalo pakankumo koncepciją.
- (iv) Abu požiūriai turėtų vienas kitą papildyti ir būti integruoti į visą reikšmingą komercinę veiklą bei sprendimus, kaip nurodyta skyriuje apie 2 principą.

Tikslas: prisidėti prie įstaigos tęstinumo

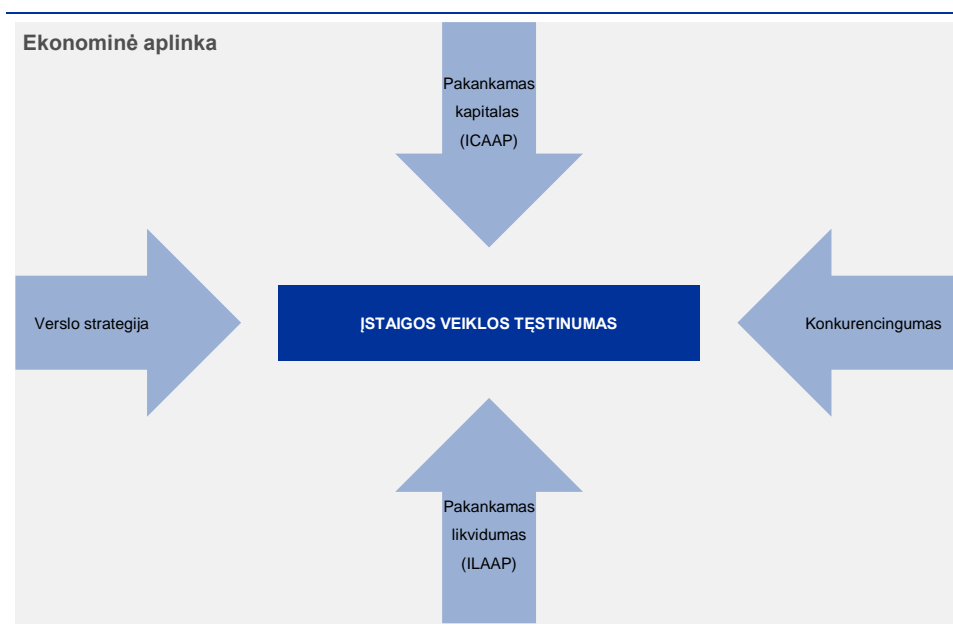
- 34. ICAAP tikslas yra prisidėti prie įstaigos tęstinumo kapitalo požiūriu užtikrinant, kad įstaiga turėtų pakankamai kapitalo, kad galėtų padengti savo riziką, neutralizuoti nuostolius ir laikytis tvarios strategijos, net jeigu ir neigiami pokyčiai daro jai poveikį ilgesnį laiką. Įstaiga turėtų šį tęstinumo tikslą įtraukti į savo RAF (kaip nurodyta skyriuje apie 2 principą) ir pasinaudodama savo ICAAP sistema iš naujo įvertinti savo norimos priimti rizikos normas ir priimtinos rizikos ribas, atsižvelgdama į savo bendrus kapitalo suvaržymus ir į savo rizikos profilį bei silpnąsias vietas.
- 35. Atsižvelgdama į šiuos kapitalo suvaržymus, įstaiga turėtų be teisės aktuose nustatyto ir priežiūrinio minimumo¹³ įvertinti ir nustatyti valdymo rezervus bei vidaus kapitalo poreikį, kurie leidžia jai tvariai laikytis savo strategijos. Siekdama vidutiniu laikotarpiu sudaryti pakankamus valdymo rezervus įstaiga turėtų atsižvelgti į, pavyzdžiui, rinkų, investuotojų ir sandorio šalių lūkesčius, didžiausios galimos paskirstyti sumos (angl. *maximum distributable amount*)

¹³ Valdymo rezervo sąvoka iš tiesų nereiškia, kad be galiojančio teisinio minimumo nustatomi nauji būtino minimalaus kapitalo reikalavimai. Nors paprastai valdymo rezervas turėtų būti didesnis už nulį, teoriškai įstaiga gali gebėti įrodyti, kad, priklausomai nuo vertinamo scenarijaus, net ir nuliui lygus valdymo rezervas leistų jai tvariai laikytis savo verslo modelio.

galimus paskirstymo suvaržymus ir verslo modelio priklausomybę nuo gebėjimo išmokėti premijas, dividendus ir išmokas už papildomo 1 lygio kapitalo (AT 1) priemones ir t. t. Valdymo rezervai turėtų būti sudaromi ne tik dėl minėtų išorinių suvaržymų, bet ir, pavyzdžiui, norint apsidrausti nuo kapitalo rodiklių prognozių nepasitvirtinimo ir dėl to galimų kapitalo rodiklių svyravimų rizikos, patenkinti įstaigos norimos prisiimti rizikos normatyvą ir užsitikrinti šiek tiek lankstumo verslo sprendimų priėmimo srityje.

1 pav.

ICAAP prisideda prie įstaigos veiklos tęstinumo

Skaičiai ir matmenys pateikti tik kaip pavyzdžiai.

Normatyvinis požiūris

36. Normatyvinis požiūris – tai įstaigos gebėjimo nenutrūkstamai vykdyti visus jai taikomus su kapitalu susijusius teisės aktų ir priežiūrinius reikalavimus ir atlaikyti kitus išorinius finansinius suvaržymus daugiametis vertinimas.
37. Be reikalavimų dėl, pavyzdžiui, sverto koeficiento, didelių pozicijų ir minimalaus nuosavų lėšų ir reikalavimus atitinkančių įsipareigojimų poreikio, įstaiga turėtų atsižvelgti ir į, visų pirma, 1 ramsčio ir 2 ramsčio kapitalo reikalavimus, KRD IV nuostatas dėl rezervų ir rekomenduojamą 2 ramsčio kapitalą, kaip parodyta 2 pav.
38. Pagal normatyvinį požiūrį turėtų būti atsižvelgiama į visą reikšmingą riziką, kuri planuojamą laikotarpį gali daryti poveikį atitinkamiems reguliuojamiems rodikliams, įskaitant nuosavų lėšų ir rizikos pozicijų sumas. Todėl, nors jo rezultatai išreiškiami reguliuojamaisiais matais, normatyvinis požiūris neapsiriboja vien tik 1 ramsčio rizika, kuri pripažįstama pagal reguliuojamojo kapitalo reikalavimus. Įstaiga vertindama savo kapitalo pakankumą

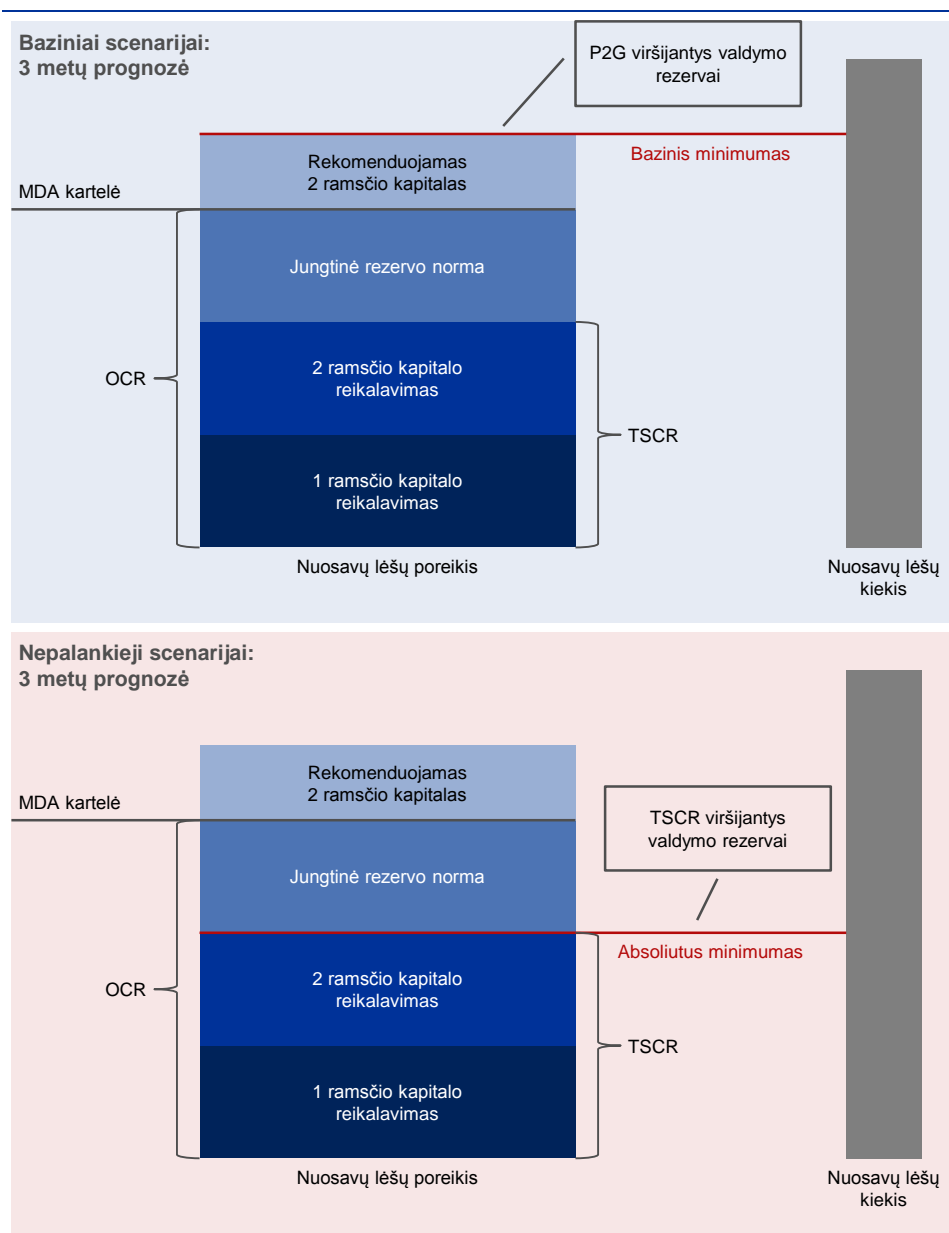
normatyviniu požiūriu turėtų atsižvelgti į visą atitinkamą riziką, kurią ji kiekybiškai įvertino taikydama ekonominį požiūrį, ir įvertinti, kiek ši rizika gali pasitvirtinti per planuojamą laikotarpį, priklausomai nuo taikomo scenarijaus.

39. Įstaiga turėtų turėti gerą kapitalo planą, suderintą su jos strategijomis, norimos prisiimti rizikos normomis ir kapitalo ištekliais, ir nuolat jį atnaujinti. Kapitalo plane turėtų būti pateiktos bent trejų metų prognozės pagal bazinį ir nepalankųjį scenarijus. Įstaiga turėtų įvertinti ir būsimų teisinių, reguliavimo ir apskaitos reikalavimų pokyčių poveikį¹⁴ ir priimti pagrįstą ir motyvuotą sprendimą, kaip į juos atsižvelgti kapitalo plane.

¹⁴ Įstaiga konkrečius pokyčius gali traktuoti skirtingai, priklausomai nuo jų tikimybės ir galimo poveikio masto. Pavyzdžiui, kai kurie pokyčiai gali atrodyti mažai tikėtini, tačiau, jeigu įvyktų, turėtų tokį didelį poveikį įstaigai, kad ji turėtų parengti atskirą priemonių planą nenumatytiems atvejams. Kiti, labiau tikėtini reguliavimo pokyčiai turėtų būti numatyti pačiame kapitalo plane. Tokių pokyčių pavyzdžiai – šie naujieji reglamentai: 9-asis tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas (9-asis TFAS), Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyva (BGPD) ir standartizuotas sandorio šalies rizikos vertinimo metodas (angl. SA-CCR).

2 pav.

Valdymo rezervai ir kiti kapitalo suvaržymai pagal normatyvinį požiūrį

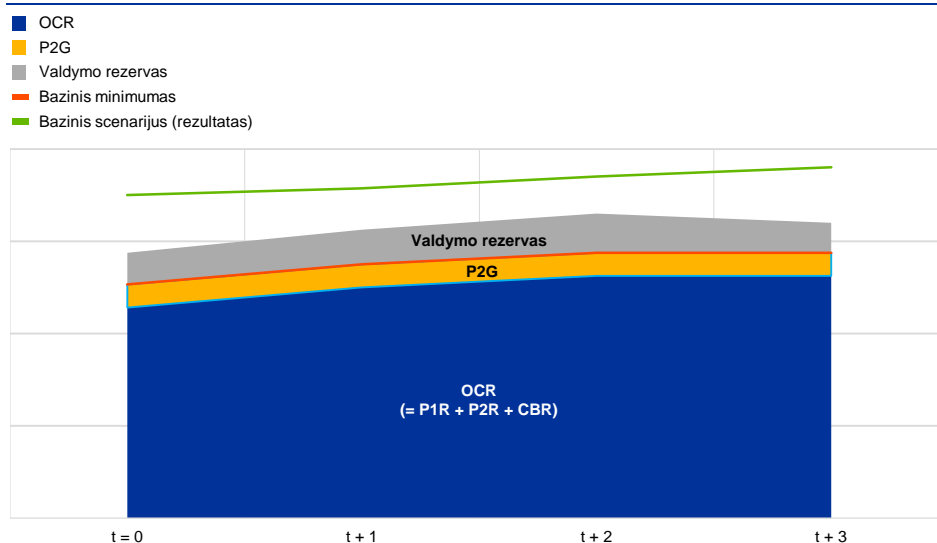

Skaičiai ir matmenys pateikti tik kaip pavyzdžiai.

40. Darydama prielaidą, kad sunkumų nepatirs, ir kapitalo plane darydama prognozes pagal bazinį scenarijų, įstaiga turėtų apskaičiuoti ne tik visą kapitalo poreikį pagal SREP (TSCR, angl. *total SREP capital requirement*), bet ir jungtinę rezervo normą (CBR, angl. *combined buffer requirement*), t. y. bendrą kapitalo poreikį (OCR, angl. *overall capital requirement*), ir rekomenduojamą 2 ramsčio kapitalą (P2G, angl. *Pillar 2 guidance*). Atsižvelgdama į šiuos dydžius įstaiga turėtų nustatyti tinkamą valdymo rezervą ir įgyvendinti kapitalo planą, leidžiantį jai vidutiniu laikotarpiu esant tikėtinioms pagal bazinį scenarijų numatytoms sąlygoms turėti OCR plius P2G (žr. 3 pav.).

3 pav.

Kapitalo rodiklių prognozė pagal bazinį scenarijų normatyviniu požiūriu

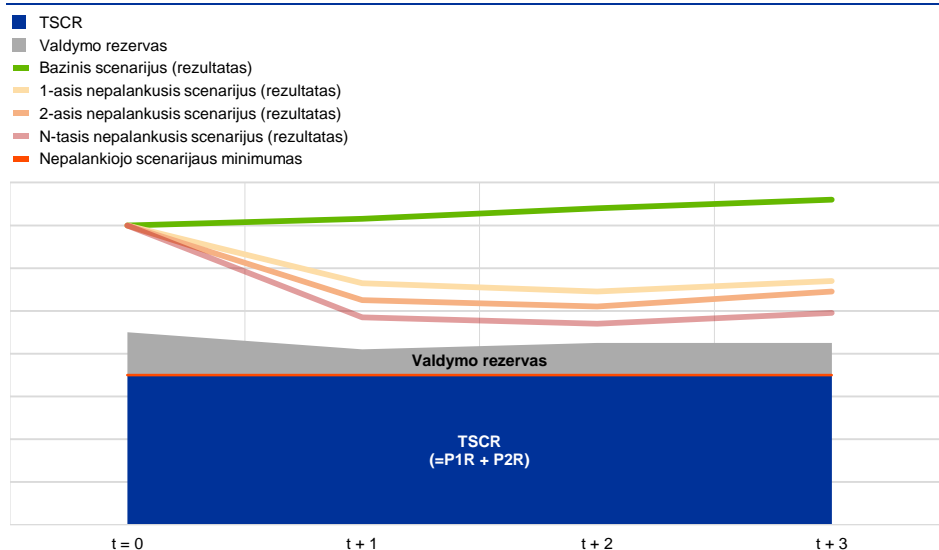
Skaičiai ir matmenys pateikti tik kaip pavyzdžiai.

- Įstaiga turėtų siekti savo TSCR normą vykdyti visada, net ir užsitęsus neigiamų pokyčių laikotarpiui, kai labai sumažėja CET 1 lygis. Jeigu scenarijus pakankamai nepalankus¹⁵, gali būti laikoma priimtina tai, kad įstaiga neįvykdo savo P2G ir jungtinio rezervo normų. Tačiau įstaiga turėtų papildomai prie TSCR nustatyti valdymo rezervą, kuris būtų pakankamo dydžio pagal minėtas prielaidas, ir įtraukti jį į kapitalo planą, nes tai leistų jai turėti daugiau kapitalo negu TSCR ir, netgi esant nepalankioms aplinkybėms, vidutiniu laikotarpiu tenkinti, pavyzdžiui, rinkos lūkesčius (žr. 4 pav.).
- Jeigu įstaiga savo kapitalo plane numato kokius nors kapitalo valdymo veiksmus, ji turėtų pagal atitinkamus scenarijus įvertinti tokių veiksmų tikimybę ir tikėtiną poveikį ir skaidriai nurodyti kiekvieno tokio veiksmo kiekybinį poveikį prognozuojamiems skaičiams. Atitinkamais atvejais taikomos prielaidos turėtų atitikti gaivinimo planą.

¹⁵ Išsamiau apie nepalankių scenarijų griežtumą – skyriuje apie 7 principą.

4 pav.

Nepalankios kapitalo rodiklių prognozė normatyviniu požiūriu

Skaičiai ir matmenys pateikti tik kaip pavyzdžiai.

Ekonominis požiūris

- Įstaiga turėtų savo kapitalo pakankumą valdyti ir ekonominiu požiūriu užtikrindama, kad rizika būtų pakankamai padengta vidaus kapitalu atsižvelgiant į skyriuje apie 5 principų išdėstytus lūkesčius. Ekonominio kapitalo pakankumas reiškia, jog įstaiga turi pakankamai vidaus kapitalo, kad visada galėtų padengti riziką ir įgyvendinti savo strategiją. Pagal šį požiūrį įstaiga kapitalo poreikį turėtų įvertinti tiek, kad pakaktų visam diapazonui rizikų, galinčių daryti reikšmingą poveikį jos kapitalo būklei, padengti, atsižvelgdama į savo šiuo metu turimo turto, įsipareigojimų ir rizikos tikrąją vertę¹⁶. Įstaiga turėtų valdyti ekonominę riziką ir tinkamai ją įvertinti atlikdama jautrumo analizę ir vykdydama kapitalo pakankumo stebėseną.
- Įstaiga turėtų nustatyti, kiekybiškai įvertinti ir vidaus kapitalu padengti tikėtinus nuostolius (jeigu į juos neatsižvelgta nustatant vidaus kapitalo dydį) ir galimus nenumatytus nuostolius taikydama savo pačios įdiegtus procesus ir metodikas ir laikydamosi proporcingumo principo. Įstaiga turėtų atlikti rizikos kiekybinį įvertinimą pagal tam tikru atskaitos momentu esančią padėtį. Šis įvertinimas turėtų būti papildytas reikšmingų būsimų, į dabartinės padėties vertinimą

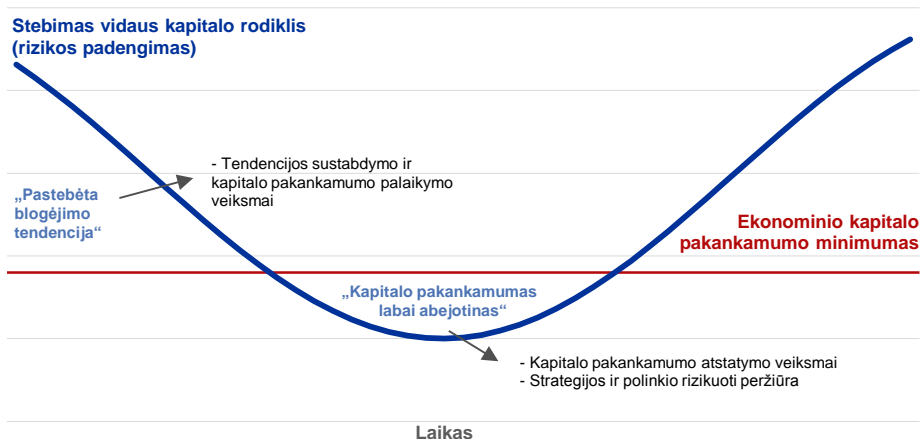
¹⁶ Ekonominio kapitalo pakankumo sampratą, įskaitant, pavyzdžiui, grynosios dabartinės vertės sampratą, apibrėžia pati įstaiga pagal savus kriterijus. Samprata, kuria grindžiamas šis požiūris, turėtų atitikti „ekonominės vertės“ sampratą, apibrėžtą EBI gairėse dėl palūkanų normos rizikos, kuri kyla iš ne prekybos veiklos, valdymo (EBA/GL/2015/08) (dar vadinamos bankinės knygos palūkanų normos rizika (BKPNR)), tačiau šiame vadove nenurodoma taikyti kokią nors konkrečią metodiką rizikai arba vidaus kapitalui kiekybiškai įvertinti.

nejtrauktų pokyčių, pavyzdžiui, galimų kapitalo valdymo veiksmų¹⁷, išorinės aplinkos pokyčių ir t. t., poveikio vertinimu.

45. Įstaiga turėtų panaudoti ekonominio kapitalo pakankamumo vertinimo rezultatus ir matus vykdydama strateginį ir veiklos valdymą ir atlikdama norimos prisiimti rizikos bei verslo strategijų peržiūras. Be riziką ribojančios vidaus kapitalo sąvokos apibrėžties¹⁸ ir rizikos kiekybinio įvertinimo, įstaiga turėtų apibrėžti ir ekonominio kapitalo pakankamumo sampratą, leidžiančią jai išlikti ekonomiškai gyvybinga ir vykdyti savo strategiją. Į šią sampratą įeina ir valdymo procesai, skirti laiku nustatyti būtinybę imtis veiksmų padengti susidariusius vidaus kapitalo trūkumus ir kitų veiksmingų priemonių (pvz., padidinti kapitalą, sumažinti riziką).
46. Įstaiga turi vykdyti aktyvią savo ekonominio kapitalo pakankamumo stebėseną ir valdymą. Dėl šios priežasties įstaiga turėtų numatyti ir parengti procedūras ir kapitalo valdymo veiksmus, kurių būtų imamasi susiklosčius aplinkybėms, dėl kurių padengimo kapitalu lygis sumažėtų iki nepakankamo.

5 pav.

Valdymo prielaidos ekonominiu požiūriu

Svarbu pabrėžti, kad šiame grafike pavaizduota prognozė nėra tam tikro konkretaus momento ekonominės padėties prognozė. Čia parodytas ekonominio kapitalo lygio mažėjimas per tam tikrą laiką, verslo ciklo raidai pasukus nenumatyta linkme. Įstaiga turėtų turėti tokio mažėjimo stabdymo strategiją ir aktyviai valdyti kapitalo pakankamumą. Svarbiausia tai, kad rizikos ir turimo vidaus kapitalo kiekybinio įvertinimo rezultatai būtų naudojami sudarant prognozes normatyviniu požiūriu.

47. Pastebėjusi, kad sparčiai blogėja jos ekonominio kapitalo būklė, įstaiga turėtų apsvarstyti, kokių priemonių galėtų imtis, kad padengimo kapitalu lygis išliktų pakankamas ir blogėjimas būtų sustabdytas, taip pat peržiūrėti savo strategiją ir norimos prisiimti rizikos normas, kaip pailiustruota 5 pav. Todėl, kai įstaigos vidaus kapitalo pakankamumas nebesiekia savo minimalaus lygio, ji turėtų gebėti imtis būtinų priemonių ir paaiškinti, kaip vidutiniu laikotarpiu bus užtikrintas kapitalo pakankamumas.

¹⁷ Kapitalo valdymo veiksmai gali būti, pavyzdžiui, kapitalo priemonės, verslo linijų įsigijimas ar pardavimas, rizikos profilio pasikeitimas ir t. t.

¹⁸ Lūkesčiai dėl vidaus kapitalo išdėstyti skyriuje apie 5 principą.

Ekonominio ir normatyvinio požiūrių tarpusavio sąveika

48. Remiantis ekonominiu požiūriu, ekonominė rizika ir nuostoliai neigiamai paveikia vidaus kapitalą iškart ir visa jėga. Todėl ekonominis požiūris padeda susidaryti labai išsamų įvairių rizikų vaizdą¹⁹. Kai kuri rizika arba su ja susijusi kita rizika gali iš dalies arba visu stiprumu pasireikšti vėliau pagal normatyvinį požiūrį – per apskaitos nuostolius, nuosavų lėšų sumažėjimą ar prudencinius atidėjinius.
49. Todėl įstaiga turėtų normatyviniu požiūriu įvertinti, kokį poveikį rizika, nustatyta ir kiekybiškai įvertinta ekonominiu požiūriu, gali ateityje turėti jos nuosavoms lėšoms ir bendrai rizikos pozicijos sumai (toliau – TREA, angl. *total risk exposure amount*). Todėl normatyviniu požiūriu rengiant būsimos kapitalo būklės prognozes turėtų būti tinkamai atsižvelgiama į vertinimo ekonominiu požiūriu rezultatus.
50. Tai reiškia, kad reikėtų įvertinti riziką ir poveikį, kurie, vertinant vien tik apskaitos / reguliuojamojo kapitalo reikalavimų požiūriu, nebūtinai yra akivaizdūs, bet gali pasireikšti ateityje ir neigiamai paveikti reguliuojamąsias nuosavas lėšas arba TREA.
51. Ir atvirkščiai – į vertinimo normatyviniu požiūriu rezultatus įstaiga turėtų atsižvelgti²⁰ atlikdama kiekybinius rizikos vertinimus ekonominiu požiūriu ir pastaruosius pakoreguoti arba papildyti, jeigu jie neatskleidžia visos rizikos, kylančios pagal nepalankų (-uosius) scenarijų (-us). Taigi normatyvinis ir ekonominis požiūriai turėtų vienas kitą papildyti informacija.
52. Kadangi kapitalo apibrėžtys ir lygiai, rizikos rūšys ir dydžiai bei minimalaus kapitalo koeficientai pagal abu požiūrius paprastai skiriasi ir kadangi (laikui bėgant ir priklausomai nuo įstaigos) vienas nėra sistemingai griežtesnis už kitą, rizikos valdymas bus veiksmingas tik tuo atveju, jeigu bus įgyvendinami abu požiūriai²¹.

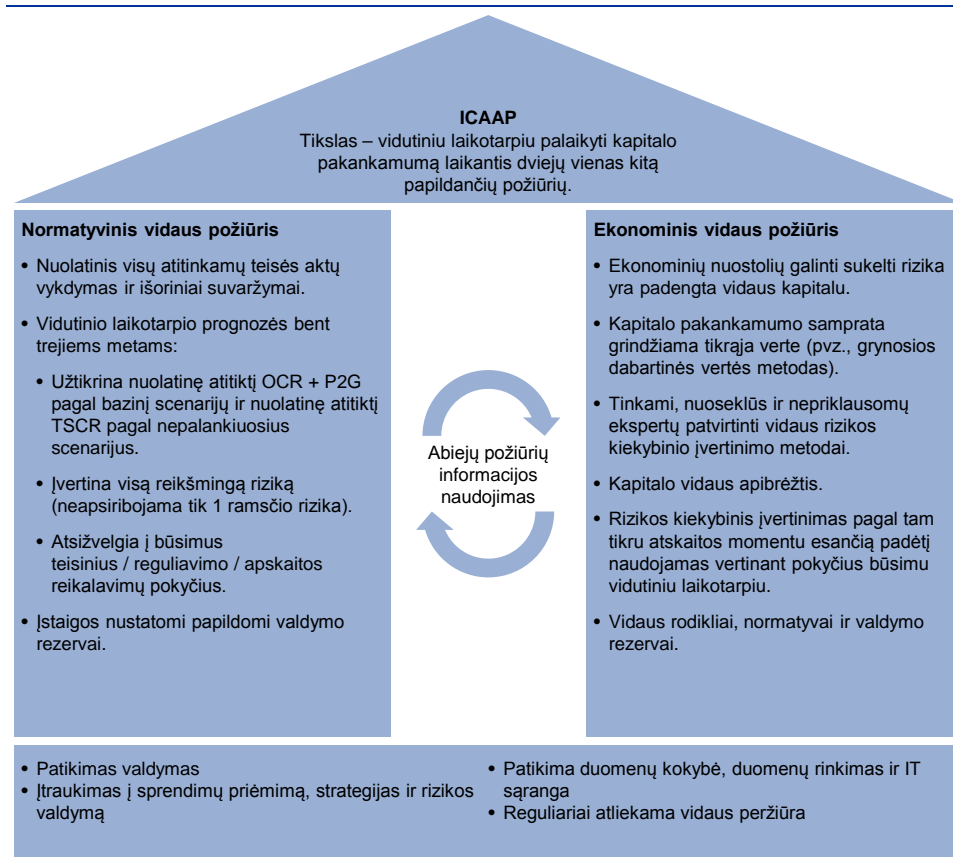
¹⁹ Pavyzdžiui, neigiamas BKPNR poveikis ekonominei vertei (t. y. įstaigos tikėtinų grynujų pinigų srautų dabartinės vertės pasikeitimas) parodo galimą ilgalaikį poveikį įstaigos bendroms pozicijoms. Normatyviniu požiūriu rizika gali pasireikšti, pavyzdžiui, pajamų sumažėjimu arba sandoriu dėl atitinkamo portfelio.

²⁰ Tai ypač aktualu, kai riziką ne taip paprasta įvertinti kiekybiškai. Rizikos kiekybinio įvertinimo ekonominiu požiūriu korekcijos turėtų būti visapusiškai pateisintos ir dokumentuotos.

²¹ Bendra tokio teiginio argumentacija yra tokia pati, kokia išdėstyta EBI gairėse dėl BKPNR (EBA/GL/2015/08): „Svarbu, kad palūkanų normos rizika būtų vertinama ir ekonominės vertės, ir pajamų požiūriais. Poveikio ekonominei vertei (t. y. įstaigos tikėtinų grynujų pinigų srautų dabartinės vertės pasikeitimas) vertinimas parodo galimą ilgalaikį poveikį įstaigos bendroms pozicijoms. Kitas svarbus veiksnys, kurį reikia įvertinti atliekant palūkanų normų analizę, yra pajamų kintamumas, nes didelis pajamų sumažėjimas gali kelti grėsmę kapitalo pakankamumui ateityje.“

6 pav.

ICAAP požiūrių ir pagrindinių savybių apžvalga

3.1 pavyzdys:

Valdymo rezervas

Kuo silpnesnė įstaigos kapitalo bazė, tuo jai sudėtingiau ir brangiau laikytis pageidaujamo verslo modelio. Pavyzdžiui, jeigu investuotojai, sandorio šalys ir klientai matydami sumažėjusį kapitalo lygį mano, kad dėl to padidėjo įstaigos įsipareigojimų neįvykdymo rizika, jie reikalaus didesnių rizikos priedų, o tai turės neigiamo poveikio įstaigos pelningumui ir galėtų kelti grėsmę jos tęstinumui, net ir nepaisant to, kad jos kapitalo lygis tebebus didesnis už minimalius teisės aktuose nustatytus ir priežiūrinius lygius.

Kitas pavyzdys – dividendai ir išmokos už AT1 priemonės. Jeigu įstaigos strategija pagrįsta kapitalo priemonių emisijomis kapitalo rinkose, sumažėjus įstaigos kapitalo lygiui gali sumažėti investuotojų pasitikėjimas. Tai gali sukelti kliūčių įstaigai vykdyti veiklą kapitalo rinkose, tad ir įgyvendinti savo verslo strategiją.

Įvertinusi šiuos argumentus įstaiga turėtų nustatyti tokį reikalingo kapitalo dydį, kurio pakaktų, kad ji galėtų tęsti veiklą. Planuodama kapitalą įstaiga turėtų užtikrinti, kad sugebės išlaikyti savo valdymo rezervus ir pagal bazinį, ir pagal nepalankų scenarijų. Skirtingų įstaigų valdymo rezervai gali labai skirtis; jie gali priklausyti nuo

išorės pokyčių, į kuriuos atsižvelgiama skirtinguose scenarijuose, ir gali keistis laikui bėgant.

3.2 pavyzdys:

Ekonominis požiūris papildo normatyvinį

Nors apskaičiuojant 1 ramsčio kapitalo poreikį į bankinės knygos palūkanų normos riziką neatsižvelgiama, įstaiga vis tiek turėtų kiekybiškai įvertinti jos poveikį pelnui ir nuostoliui normatyviniu požiūriu. Ekonominiu požiūriu palūkanų normų pokyčių poveikis bankinėje knygoje matomas iškart ir visu stiprumu, o normatyviniu požiūriu visas jų įtakos pelnui ir nuostoliui poveikis 1 ramsčio kapitalo koeficientams gali pasireikšti tik po kelerių metų. Todėl įstaiga rengdama prognozes pagal nepalankų scenarijų normatyviniu požiūriu turėtų įvertinti, kokių nuostolių gali kilti dėl rizikos, į kurią apskaičiuojant 1 ramsčio kapitalo poreikį neatsižvelgiama.

Kitas pavyzdys – nematomi nuostoliai. Ekonominiu požiūriu turtas iš esmės pripažįstamas jo tikrąja verte / grynąja dabartine verte, o normatyviniu požiūriu – apskaitos ir prudencine vertėmis. Nematomi nuostoliai paaiškėja palyginus apskaitos vertę ir tikrąją vertę. Nustačiusi visą nematomų nuostolių dydį įstaiga turi nuspręsti, kokia jų dalis gali būti rodoma ir balanse / pelno (nuostolio) ataskaitoje, ir į tai atsižvelgti atlikdama vertinimą normatyviniu požiūriu.

Jeigu, pavyzdžiui, įstaiga turi vyriausybės obligacijų portfelį, dėl kurio iš viso patirs 100 vertės nematomų nuostolių, ji turėtų nustatyti, kokia šių nuostolių dalis paveiks jos prognozuojamas reguliuojamąsias nuosavas lėšas pagal atitinkamus vidutinio laikotarpio scenarijus. Įstaiga gali padaryti išvadą, kad dėl atitinkamų obligacijų nominaliosios vertės sumažinimo pirmaisiais metais apskaitos nuostolis bus 10, o antraisiais metais – 20. Į šiuos nuostolius reikėtų atsižvelgti rengiant prognozes normatyviniu požiūriu.

3.3 pavyzdys:

Normatyvinis požiūris papildo ekonominį

Vidutinio laikotarpio vertinimai normatyviniu vidaus požiūriu ir pagal atitinkamus scenarijus turėtų būtų naudojami rengiant prognozes ekonominiu vidaus požiūriu, jeigu tik į scenarijuje numatytus pokyčius neatsižvelgta atliekant rizikos kiekybinį įvertinimą pagal tam tikru atskaitos momentu esančią padėtį. Rengiant prognozes ekonominiu vidaus požiūriu turėtų būti atsižvelgiama ir į kapitalo valdymo veiksmus, pavyzdžiui, kapitalo priemones, dividendų išmokėjimą, verslo linijų įsigijimą ar pardavimą. O į tikėtinus palūkanų normos kreivės pokyčius paprastai atsižvelgiama rengiant trumpojo laikotarpio konkretaus momento prognozes ekonominiu požiūriu.

Rengiant prognozes normatyviniu požiūriu pagal nepalankų scenarijų turėtų būti modeliuojamos įstaigai būdingos silpnosios vietos. Jeigu tokios prognozės rodo reikšmingą konkrečios rizikos, pavyzdžiui, migravimo rizikos, poveikį, įstaiga turėtų užtikrinti, kad tokia rizika būtų tinkamai kiekybiškai įvertinta atliekant tam tikru laiko momentu pagrįstus skaičiavimus ekonominiu požiūriu.

4 principas – vykdam ICAAP nustatomos visos reikšmingos rizikos ir į jas atsižvelgiama

- (i) Įstaigos pareiga – reguliariai identifikuoti visas reikšmingas rizikas, su kuriomis ji susiduria arba gali susidurti, ekonominiu ir normatyviniu požiūriais. Dėl visų reikšmingomis įvardytų rizikų turi būti imamasi priemonių visose ICAAP grandyse, atsižvelgiant į vidaus rizikos klasifikavimo sistemą.
- (ii) Įstaiga turėtų vadovaudamasi savo taikoma reikšmingumo apibrėžtimi bent kartą per metus nustatyti reikšmingas rizikas, vertindama išsamiai ir aprėpdama visus atitinkamus juridinius subjektus, verslo linijas ir pozicijas. Rizikos nustatymo proceso pabaigoje turėtų būti sudaromas išsamus vidaus rizikos aprašas.
- (iii) Finansinio ir nefinansinio dalyvavimo, patronuojamųjų įmonių ir kitų susijusių subjektų atveju įstaiga turėtų nustatyti pagrindines reikšmingas rizikas, su kuriomis ji susiduria arba gali susidurti, ir į jas atsižvelgti savo ICAAP.
- (iv) Įstaiga turėtų arba atidėti kapitalo visoms reikšmingomis įvardytoms rizikoms padengti, arba dokumentuoti kapitalo neatidėjimą pateisinančią priežastį.

Rizikos nustatymo procesas

- 53. Įstaiga turėtų reguliariai nustatyti visas reikšmingas rizikas ir jas įtraukti į išsamų vidaus rizikos aprašą. Vadovaudamasi savo taikoma reikšmingumo apibrėžtimi įstaiga turėtų užtikrinti, kad rizikos aprašas būtų nuolat atnaujinamas. Šis aprašas turėtų būti atnaujinamas ne tik reguliariai (bent kartą per metus), bet ir bet kada, kai tik atsiranda jame dar nenurodytų naujų reikšmingų rizikų, pavyzdžiui, įdiegus naują produktą arba išplėtus kurią nors veiklos sritį.
- 54. Rizikos nustatymo procesas turėtų būti visapusiškas ir pagrįstas tiek normatyviniu, tiek ekonominiu požiūriais. Vykdydama perspektyvinį kapitalo pakankamumo vertinimą įstaiga turėtų atsižvelgti ne tik į tuo metu esančias rizikas, bet ir į visas rizikas ir jų koncentraciją (tos pačios rūšies ir įvairių rūšių rizikos), galinčias kilti dėl įstaigos strategijų įgyvendinimo arba dėl aplinkos, kurioje ji veikia, pokyčių.
- 55. Rizikos nustatymo procesas turėtų būti vykdomas taikant apibendrintą metodą, t. y. neturėtų būti atsižvelgiama į atskirus įvairių rizikų mažinimo būdus. Įstaiga vėliau turėtų įvertinti šių mažinimo būdų veiksmingumą.
- 56. Nustatydama riziką įstaiga turėtų nustatyti savo turimas šešėlinės bankininkystės subjektų pozicijas, visas dėl jų galinčias kilti rizikas ir galimą jų poveikį, kaip numatyta Europos bankininkystės institucijos (EBI) gairėse dėl šešėlinės bankininkystės subjektų pozicijų ribų (EBA/GL/2015/20).

57. Kurių rūšių rizika turėtų būti laikoma reikšminga ir kurios reikšmingos rizikos turi būti dengiamos kapitalu, sprendžia valdymo organas. Turi būti pagrindžiama, kodėl kai kurių rūšių rizika, su kuria įstaiga susiduria, nėra laikoma reikšminga.

Rizikos aprašas

58. Vidaus rizikos aprašą įstaigos turi parengti atsižvelgdamos į savo vidaus rizikos klasifikavimo sistemą. Įstaigos neturėtų vadovautis vien tik teisės aktuose nustatyta rizikos klasifikavimo sistema.
59. Rengdamos rizikos aprašą įstaigos turėtų atsižvelgti į pagrindines rizikas, jeigu jos yra reikšmingos ir susijusios su jų finansiniu ir nefinansiniu dalyvavimu, patronuojamosiomis įmonėmis ir kitais susijusiais subjektais (pvz., nesutartinės finansinės pagalbos teikimo (angl. *step-in*) ir grupės rizika, rizika reputacijai, operacinė rizika, rizika, susijusi su patikinimo laiškais, kt.).
60. Vadovaudamasi proporcingumo principu įstaiga turėtų tikrinti ne tik su dalyvavimu susijusias rizikas, bet taip pat nustatyti, suprasti ir kiekybiškai įvertinti pagrindines reikšmingas rizikas ir į jas atsižvelgti savo vidaus rizikos klasifikavimo sistemoje, nesvarbu, ar atitinkami subjektai patenka į prudencinį perimetrą, ar ne. Pagrindinių rizikų analizės išsamumas turėtų priklausyti nuo verslo veiklos ir rizikos valdymo metodo.

4.1 pavyzdys: Rizikos aprašas

Šiame pavyzdyje toliau pateiktas rizikų sąrašas ir rizikos pakategorių sugrupavimas pagal rūšis nėra privalomas ar išsamus. Kai kurios šiame sąrašė išvardytos rizikos gali būti nereikšmingos kuriai nors įstaigai; tai reikėtų paaiškinti. Be to, gali būti, kad šiame sąrašė nenurodytos kokios nors reikšmingos rizikos. Kiekviena įstaiga turėtų pati nuspręsti, ar ir kaip ji nori grupuoti rizikas pagal rūšis ir pakategores.

- Kredito rizika (įskaitant, pvz., šalies riziką, migravimo riziką ir koncentracijos riziką)
- Rinkos rizika (įskaitant, pvz., kredito maržos riziką, struktūrinę užsienio valiutos kurso riziką ir kredito vertinimo koregavimo riziką)
- Bankinės knygos palūkanų normos rizika (įskaitant, pvz., perkainojimo kainą, pajamingumo kreivės riziką ir pasirinkimo sandorio riziką (pvz., susijusių su išankstinio grąžinimo pasirinkimo sandoriais))
- Operacinė rizika (įskaitant, pvz., veiklos, sistemų sutrikimą, teisinę riziką ir su modeliu susijusių riziką)
- Kita rizika (įskaitant, pvz., draudimo riziką, verslo riziką, nesutartinės finansinės pagalbos teikimo riziką, pensijų riziką, dalyvavimo riziką, finansavimo išlaidų riziką, kt.)

Už visų savo reikšmingų rizikų ir tos pačios rūšies ir įvairių rūšių rizikos koncentracijos nustatymą yra atsakinga įstaiga, nepriklausomai nuo to, ar rizikos čia išvardytos, ar ne.

4.2 pavyzdys:

Rizikos nustatymas taikant apibendrintą metodą

Pagal apibendrintą metodą, rizikos visų pirma yra nustatomos neatsižvelgiant į atskirus jų mažinimo būdus. Rizika gali būti laikoma reikšminga, jeigu jos realizavimasis, neatskleidimas arba iškraipymas galėtų stipriai pakeisti arba paveikti kapitalo pakankumą, pelningumą arba įstaigos veiklos tęstinumą, vertinant ekonominiu požiūriu, nepriklausomai nuo taikomos apskaitos tvarkos.

Pavyzdžiui, įstaiga gali nustatyti, kad pagal jos bankinės knygos terminų struktūrą rizika, susijusi su pajamingumo kreivės nuolydžio ir formos pokyčiais (pajamingumo kreivės rizika), turėtų būti laikoma reikšminga.

Tokiu atveju pajamingumo kreivės riziką reikėtų pirmiausia nustatyti, įvertinti ir įtraukti į rizikos aprašą neatsižvelgiant į tai, kokie kapitalo valdymo veiksmai numatyti šiai rizikai mažinti. Valdymo organas tada turėtų nuspręsti, ar bankinės knygos palūkanų normos rizika (įskaitant pajamingumo kreivės riziką) iš tiesų yra reikšminga ir ar ji turi būti padengta kapitalu.

Vietoj padengimo kapitalu įstaiga gali nuspręsti sumažinti pajamingumo kreivės riziką naudodama išvestinių finansinių priemonių ir sutartinių susitarimų derinį. Nors nuo šios rizikos tokiu būdu būtų apsidrausta, vis dėlto bankinės knygos palūkanų normos rizika turėtų būti laikoma reikšminga ir turėtų būti įtraukta į rizikos aprašą, o įstaiga turėtų įvertinti tokių sprendimų veiksmingumą ir nustatyti kitas kylančias rizikas (pvz., teisinę, sandorio šalies ar likutinę riziką).

4.3 pavyzdys:

Rizikos nustatymas nefinansinės patronuojamosios įmonės atveju

Jeigu įstaiga yra nefinansinės patronuojamosios įmonės patronuojančioji įmonė, prudencinė tvarka, taikoma patronuojamajai įmonei, priklauso nuo jos rizikos pozicijų sumų. Vykdydama ICAAP įstaiga turėtų parengti ir nuosekliai visoje grupėje taikyti procesus, kurie padėtų vertinti ne vien tik pagal apskaitinę vertę ir rizikos pozicijų sumas. Įstaiga taikydama proporcingus metodus turėtų nustatyti, ar patronuojamosios įmonės operacijos ir pozicijos nekelia jos apskaitinę vertę viršijančios rizikos ar dalyvavimo rizikos.

Pavyzdžiui, įstaiga gali nustatyti, kad į svarbios patronuojamosios įmonės klientų pobūdį ir investicijas reikėtų atsižvelgti darant prielaidas dėl grupės lygmens koncentracijos ir priklausomumo. Be to, įstaiga gali nustatyti, kad jos bendrą operacinę riziką padidina patronuojamosios įmonės teisinė rizika. Atitinkamai įstaiga gali priėti išvadą, kad dėl reputacijos ir nesutartinės finansinės pagalbos teikimo

rizikų bei padidėjusios koncentracijos patronuojamosios įmonės pagrindinės rizikos gerokai viršija jos apskaitinę vertę.

4.4 pavyzdys:

Rizikos nustatymas kai perkamos išorės paslaugos

Jeigu įstaiga operacijų vykdymą perka iš paslaugų teikėjo, ji turėtų būti pajėgi nustatyti ir įvertinti (taip pat ir kiekybiškai) su susitarimu dėl išorės paslaugų pirkimo susijusias pagrindines rizikas taip pat gerai, tarsi ji tas operacijas vykdytų pati. Rizikos turėtų būti nustatomos ir įvertinamos (taip pat ir kiekybiškai) dar prieš pradėdant pirkti išorės paslaugas, atsižvelgiant į specifinius aspektus, atsirandančius dėl to, kad operacijos vykdomos ne įstaigoje. Apibendrinant pasakytina, kad išorės paslaugų pirkimas neatleidžia įstaigos nuo pareigos valdyti su tuo susijusią riziką ir atsakomybę už tai negali būti perleidžiama išorės paslaugų teikėjui.

5 principas – vidaus kapitalas yra aukštos kokybės ir aiškiai apibrėžtas

- (i) Įstaiga turėtų apibrėžti, įvertinti vidaus kapitalą ir palaikyti jo pakankamumą vertint iš ekonominės perspektyvos. Vidaus kapitalo apibrėžtis turėtų atitikti įstaigos ekonominio kapitalo pakankamumo sampratą ir būti suderinama su vidaus rizikos kiekybiniu įvertinimu.
- (ii) Vidaus kapitalas turėtų būti geros kokybės ir apibrėžtas konservatyviai bei galvojant apie rizikos ribojimą. Įstaiga darydama prielaidą, kad veiklą tęs, turėtų galėti aiškiai parodyti, kaip ji gali naudoti vidaus kapitalą rizikoms padengti ir užtikrinti veiklos tęstinumą.

Vidaus kapitalo apibrėžtis

- 61. Ekonominiu požiūriu, vidaus kapitalo paskirtis – būti riziką galinčiu padengti elementu. Todėl vidaus kapitalo apibrėžtis turi atitikti įstaigos ekonominio kapitalo pakankamumo sampratą²² ir būti parengta atsižvelgiant į turto ir įsipareigojimų tikrąją vertę. Vadovaudamasi konservatyviai ir galvojant apie rizikos ribojimą parengta apibrėžtimi įstaiga turėtų visada būti pajėgi nuosekliai ir tinkamai įvertinti savo ekonominio kapitalo pakankamumą, kaip aprašyta skyriuje apie 3 principą.
- 62. Įstaiga turėtų žinoti, kad egzistuojant skirtingiems turto, įsipareigojimų ir sandorių vertinimo metodams ir prielaidoms turimas vidaus kapitalas, vertinant ekonominiu požiūriu, gali gerokai skirtis nuo nuosavų lėšų, vertinant normatyviniu požiūriu. Nusistatydama turimą vidaus kapitalą, esamą padėtį įstaiga turėtų vertinti galvodama apie rizikos ribojimą. Taip taikoma visoms pagrindinėms prielaidoms ir metodams, taikomiems atliekant kiekybinį vidaus kapitalo įvertinimą.
- 63. Įstaiga yra atsakinga už tinkamos vidaus kapitalo apibrėžties ir metodikos įdiegimą. Šiame vadove nenurodoma kokia nors privaloma apibrėžtis ar metodika, taip pat nenustatomas draudimas kokią nors apibrėžtį ar metodiką naudoti. Pavyzdžiui, kaip atspirties tašką įstaiga galėtų naudoti visapusišką grynosios dabartinės vertės modelį arba reguliuojamąsias nuosavas lėšas.
- 64. Jeigu savo vidaus kapitalui apibrėžti kaip atspirties tašką įstaiga naudoja reguliuojamąsias nuosavas lėšas, nemažai vidaus kapitalo sudedamųjų dalių turėtų būti priskiriamos prie bendro 1 lygio nuosavo kapitalo bazės. Be to, tam, kad kapitalas atitiktų tikrosios vertės sampratą, kuria pagrįstas ekonominis požiūris, konceptualiai vertinant reikalingi tam tikri koregavimai. Koregavimus reikėtų atlikti, pavyzdžiui, dėl nematomų nuostolių ir kapitalo elementų, kuriais nuostolius galima padengti tik įstaigos veiklos netęsimo atveju.

²² Lūkesčiai dėl kapitalo pakankamumo užtikrinimo ekonominiu požiūriu aprašyti skyriuje apie 3 principą.

65. Net jeigu vidaus kapitalo apibrėžtis nesiejama su reguliuojamosiomis nuosavomis lėšomis, vidaus kapitalo gebėjimas padengti riziką turėtų iš esmės atitikti bendro 1 lygio nuosavo kapitalo gebėjimą padengti nuostolius. Ypač įstaigos, taikančios modeliu pagrįstą grynosios dabartinės vertės metodą, turėtų taikyti metodiką bei prielaidas, kurios būtų suprantamos, aiškiai aprašytos, pagrįstos ir parengtos galvojant apie rizikos ribojimą. Pagal šį metodą, kapitalo elementai, kuriais galima padengti nuostolius tik įstaigos veiklos netęsimo atveju, turėtų būti laikomi įsipareigojimais.
66. Įstaiga turėtų atskleisti informaciją apie savo vidaus kapitalą, kad būtų galima suderinti nuosavas lėšas pagal normatyvinį požiūrį ir turimą vidaus kapitalą pagal ekonominį požiūrį.

5.1 pavyzdys:

Vidaus kapitalo apibrėžtis pradedant nuo reguliuojamųjų nuosavų lėšų

Jeigu įstaiga savo vidaus kapitalui nustatyti taiko teisės aktuose nustatytą apibrėžtį, ji turi pakoreguoti reguliuojamas nuosavas lėšas, jeigu balanso pozicijos pripažįstamos ne tikrąja verte, kuria pagrįstas ekonominis požiūris. Tai reiškia, kad, pavyzdžiui, dėl 3.2 pavyzdyje aprašyto vyriausybės obligacijų portfelio patyrus iš viso 100 vertės (grynuosius) nematomus nuostolius, atitinkamai 100 turėtų būti sumažintos reguliuojamosios nuosavos lėšos.

Tokie koregavimai turėtų būti atliekami nuosekliai tiek nustatant vidaus kapitalą, tiek kiekybiškai vertinant riziką. Pavyzdžiui, įstaiga galėtų nematomus nuostolius atskaityti ir iš vidaus kapitalo, ir iš rizikos pozicijos arba palikti tą sumą vidaus kapitale, o riziką kiekybiškai išreikšti kaip tikėtiną nuostolį. Jeigu įstaiga nusprendžia įtraukti nematomus rezervus (nusprendus tai daryti, turėtų būti elgiamasi apdairiai ir konservatyviai), rizikos pozicija turėtų būti padidinta suma, atitinkančia į vidaus kapitalą įtrauktus nematomus rezervus.

Apskritai, 2 lygio kapitalo priemonės, prestižo vertė, atidėtųjų mokesčių turtas ir kiti balanso straipsniai, kurie negali būti panaudoti nuostoliams dengti, jeigu daroma prielaida, kad įstaiga veiklą tęs, turėtų būti atskaitomi iš reguliuojamųjų nuosavų lėšų. Be to, reikėtų žinoti, kad patronuojamosiose įmonėse trečiųjų šalių turimas nuosavas kapitalas (mažumos dalys) iš esmės gali būti naudojamas tik tos patronuojamosios įmonės patiriamiesiems nuostoliams dengti.

5.2 pavyzdys:

Vidaus kapitalo apibrėžtis, grindžiama grynąja dabartine verte

Įstaiga gali pastebėti, kad mažėjant jos kreditingumui mažėja ir jos skolos tikroji vertė. Didinti turimą vidaus kapitalą nebūtų laikoma rizikos ribojimo principu pagrįstu sprendimu.

6 principas – ICAAP rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos yra tinkamos, nuoseklios ir patvirtintos nepriklausomų ekspertų

- (i) Įstaiga yra atsakinga už jos specifiką atitinkančių rizikos kiekybinio įvertinimo metodikų diegimą ir taikymą tiek ekonominiu, tiek normatyviniu požiūriais. Be to, įstaiga turėtų taikyti tinkamas kiekybinio įvertinimo metodikas galimiems nuosavų lėšų ir TREA pokyčiams nustatyti pagal nepalankiuosius scenarijus, vertinant normatyviniu požiūriu. Abiem požiūriais įstaiga turėtų taikyti aukštą konservatyvumo lygį.
- (ii) Pagrindiniai parametrai ir prielaidos turėtų būti taikomos nuosekliai visoje grupėje ir įvairioms rizikos rūšims. Visos rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos turėtų būti tvirtinamos nepriklausomų vidaus ekspertų. Įstaiga turėtų įdiegti ir taikyti veiksmingą duomenų kokybės sistemą.

Visapusiškas rizikos kiekybinis įvertinimas

- 67. ICAAP turėtų padėti užtikrinti, kad rizika, su kuria įstaiga susiduria arba gali susidurti, būtų tinkamai kiekybiškai įvertinama. Įstaiga turėtų taikyti jos specifiką atitinkančias rizikos kiekybinio įvertinimo metodikas (pvz., jos turėtų būti suderinamos su įstaigos norimos priimti rizikos normomis, rinkos lūkesčiais, verslo modeliu, rizikos profiliu, įstaigos dydžiu ir veiklos sudėtingumu).
- 68. Rizika neturėtų būti neįtraukiama į vertinimą dėl to, kad ją sudėtinga kiekybiškai įvertinti arba jeigu nėra reikalingų duomenų²³. Jei taip būtų, įstaiga turėtų nustatyti pakankamai konservatyvius rizikos rodiklius atsižvelgdama į visą reikalingą informaciją ir užtikrindama, kad rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos būtų parenkamos tinkamai ir nuosekliai²⁴.
- 69. Į pagrindinius parametrus ir prielaidas įtraukta, *inter alia*, patikimumo lygiai, laikymo trukmė ir prielaidos scenarijui sudaryti.

Konservatyvumo lygis

- 70. Rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos ir prielaidos, taikomos pagal ekonominį ir normatyvinį požiūrius, turėtų būti patikimos, pakankamai stabilios, grindžiamos rizikos vertinimu ir pakankamai konservatyvios, kad būtų galima kiekybiškai įvertinti retai patiriamus nuostolius. ECB nuomone, patikimame ICAAP bendras konservatyvumo lygis pagal ekonominį požiūrį turėtų iš esmės

²³ Rizikoms, kurias sudėtinga kiekybiškai įvertinti (pvz., trūksta duomenų arba nėra nustatytų kiekybinio vertinimo metodikų), įstaiga turėtų parengti specialias metodikas, pagal kurias būtų kiekybiškai vertinami, įskaitant rėmimąsi ekspertine nuomone, nenumatyti nuostoliai.

²⁴ Rizikos, kurias sudėtinga kiekybiškai įvertinti, turėtų būti apskaičiuojamos nuosekliai, o rezultatus turėtų būti galima palyginti, kiek tai įmanoma, su bendromis rizikos apskaičiavimo prielaidomis. Reikėtų užtikrinti, kad į tokias rizikas būtų tinkamai atsižvelgiama vykdant rizikos valdymą ir rizikos kontrolę.

būti bent jau toks pat kaip 1 ramsčio vidaus modeliams taikomų rizikos kiekybinio įvertinimo metodikų konservatyvumo lygis²⁵. Bendras konservatyvumo lygis nustatomas pagal pagrindinių prielaidų ir parametrų derinį veikiau nei pagal atsirastą prielaidą ir parametrus²⁶.

71. Įstaiga turėtų ne mechaniškai siekti išorės kredito reitingo tikslų ir statistinių patikimumo lygio rodiklių, bet savo rizikos kiekybinio įvertinimo metodikas parengti pagal savo pačios norimos prisiimti rizikos normas. Tam įstaiga turėtų apsvarstyti, kokius galimus nuostolius ji norėtų ir būtų pajėgi dengti bėgant laikui. Šios analizės pagrindu ji turėtų parengti ir taikyti rizikos kiekybinio įvertinimo metodikas, įskaitant nepalankių įvykių vertinimą, leidžiantį įstaigai pakankamai pagrįstai tikėtis, kad į nuostolius, kurie gali būti patiriami dėl retų mažos tikimybės ir didelio poveikio įvykių arba rimtų būsimų pokyčių, yra atsižvelgta jos strategijoje ir norimos prisiimti rizikos plane ir kad tie nuostoliai neviršys kiekybiškai įvertintos rizikos.
72. Kad būtų lengviau palyginti 1 ramsčio ir ICAAP rizikos kiekybinius įvertinimus, nesvarbu, koks metodas taikomas 1 ramsčiui (pvz., standartizuotas arba vidaus reitingais pagrįstas kredito rizikos vertinimo metodas), įstaiga turėtų atsižvelgti į rekomendacijas, pateiktas ECB dokumente apie EBI gairių dėl SREP tikslais renkamos informacijos apie ICAAP ir ILAAP praktinį įgyvendinimą („Technical implementation of the EBA Guidelines on ICAAP and ILAAP information collected for SREP purposes“). Jeigu šių dviejų kiekybinių įvertinimų rezultatai skiriasi, įstaiga turėtų paaiškinti pagrindines šių skirtumų priežastis.

Rizikos kiekybinio įvertinimo metodikų pasirinkimas

73. Įstaigos pareiga – taikyti tinkamas rizikos kiekybinio įvertinimo ir prognozių rengimo metodikas. Šiame vadove nenurodoma kokia nors privaloma kiekybinio įvertinimo metodika, taip pat nenustatomas draudimas kokią nors metodiką naudoti. Tai reiškia, kad nėra iš anksto nustatyta, ar, pavyzdžiui, įstaiga turėtų taikyti 1 ramsčio metodikas, atnaujintas, pavyzdžiui, atsižvelgiant į koncentracijos riziką, ekonominio kapitalo modelius, testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus arba kitas metodikas, pavyzdžiui, pagrįstas įvairiais scenarijais, rizikai, su kuria ji susiduria arba gali susidurti, kiekybiškai įvertinti.
74. Taikomos metodikos turėtų būti suderintos tarpusavyje, taip pat su taikomu požiūriu ir kapitalo apibrėžtimi. Rizikas, su kuriomis įstaiga susiduria, metodikos

²⁵ Vis dėlto 1 ramsčio kapitalo reikalavimai neturėtų būti laikomi apatine riba atliekant įstaigos vidaus rizikos kiekybinį įvertinimą.

²⁶ Priklausomai nuo rizikos profilio, vidaus rizikos parametrai galėtų būti laikomi iš esmės konservatyvesniais negu 1 ramsčio parametrai net jeigu, pavyzdžiui, patikimumo lygis yra mažesnis negu 99,9 %, jį derinant su taikomais rizikos veiksniais, pasiskirstymo prielaidomis, laikymo trukmėmis, atitiktis prielaidomis ir kitais parametrais bei prielaidomis. Jeigu bankai naudoja įvairius testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijus, šie scenarijai turėtų būti integruojami taikant nuoseklius metodus, kad būtų pasiektas bendras konservatyvumo lygis, kuris būtų suderinamas su, pavyzdžiui, 99,9 % patikimumo sąvoka, taikant ekonominio kapitalo požiūrį.

turėtų aprėpti tinkamai ir pakankamai konservatyviai laikantis proporcingumo principo. Tai reiškia, kad, pavyzdžiui, didelės arba sudėtingesnės struktūros įstaigos arba įstaigos, kurios susiduria su sudėtingesnių rūšių rizika, turėtų taikyti sudėtingesnes rizikos kiekybinio įvertinimo metodikas, kad galėtų tinkamai atskleisti rizikas.

75. Tačiau įstaiga neturėtų taikyti rizikos kiekybinio įvertinimo metodikų, kurias ji ne visiškai supranta, ir kurių dėl to nenaudoja rizikos valdymui ir sprendimų priėmimui. Įstaiga turėtų būti pajėgi pagrįsti, kad metodikos yra tinkamos atsižvelgiant į jos specifiką ir rizikos profilį. Kai naudojami pardavėjų modeliai, tikimasi, kad jie nėra importuojami mašinaliai; įstaiga turėtų juos visiškai suprasti ir jie turėtų būti pritaikyti jos verslo ir rizikos profiliams.

Duomenų kokybė

76. Įstaiga turėtų taikyti tinkamus procesus ir kontrolės mechanizmus duomenų kokybei užtikrinti²⁷. Duomenų kokybės sistema turėtų padėti užtikrinti, kad informacija apie riziką būtų patikima ir kad ja remiantis būtų galima priimti pagrįstus sprendimus, be to, į ją turėtų būti įtraukti visi aktualūs rizikos duomenys ir duomenų kokybės kriterijai.

Rizikos diversifikacijos efektas

77. Rizikos diversifikacijos efektą įstaiga turėtų vertinti galvodama apie rizikos ribojimą. Įstaiga turėtų žinoti, kad pagal EBI gaires dėl priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso²⁸ priežiūros institucijos priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso metu paprastai neatsižvelgia į rizikos rūšių tarpusavio diversifikaciją. Įstaiga turėtų į tai atsižvelgti ir atsargiai vertinti rizikos rūšių tarpusavio diversifikacijos naudojimą savo ICAAP.
78. Įstaiga turėtų visiškai skaidriai nurodyti, kaip ji vertina rizikos diversifikacijos efektą ir, bent jau tuo atveju, kai atliekama rizikos rūšių tarpusavio diversifikacija, be grynųjų sumų nurodyti ir bendrąsias. Įstaiga turėtų užtikrinti, kad rizikos yra tinkamai padengtos kapitalu, net ir esant nepalankiausioms

²⁷ Į duomenų kokybės sąvoką patenka, pavyzdžiui, duomenų išsamumas, tikslumas, nuoseklumas, savalaikiškumas, unikalumas, tikrumas ir atsekamumas. Daugiau informacijos pateikta 2017 m. vasario mėn. ECB vadove dėl tikslinės vidaus modelių peržiūros („ECB Guide for the Targeted Review of Internal Models“ (TRIM)).

²⁸ EBI gairės dėl bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) tvarkos ir metodikos (EBA/GL/2014/13), 2014 m. gruodžio 19 d. Plačiau apie tai taip pat žr. 2015 m. gruodžio 16 d. EBI nuomonę dėl 1 ramsčio, 2 ramsčio ir jungtinio rezervo reikalavimų sąveikos bei pasiskirstymo apribojimų (EBA/Op/2015/24).

sąlygoms, kai diversifikacijos efektai gali visai nebepasireikšti arba pasireikšti netiesiniu būdu (o esant ekstremaliai padėčiai gali net sustiprinti vieni kitus)²⁹.

79. Diversifikacijos efekto klausimas turėtų būti įtrauktas į įstaigos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistemą, kurioje būtų sprendžiami tokie klausimai kaip, pavyzdžiui, vidinė rizikos koreliacija ir rizikos rūšių koreliacija bei grupės subjektų diversifikacija.

Nepriklausomas patvirtinimas

80. ICAAP rizikos kiekybinio įvertinimo metodikas turėtų reguliariai tvirtinti nepriklausomi ekspertai proporcingai vadovaudamiesi principais, kuriais pagrįsti atitinkami 1 ramsčio vidaus modeliams taikomi standartai, ir atsižvelgdami į kiekybiškai įvertintų rizikų reikšmingumą bei rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos sudėtingumą.
81. Priklausomai nuo įstaigos dydžio ir veiklos sudėtingumo, įmanomi įvairūs organizaciniai sprendimai, kaip užtikrinti, kad rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos rengimas ir tvirtinimas būtų vienas nuo kito nepriklausomi procesai. Vis dėlto turėtų būti atsižvelgiama į įvairių lygių kontrolę grindžiančius principus. Pavyzdžiui, nepriklausomas patvirtinimas neturėtų būti atliekamas vidaus audito skyriaus.
82. Bendros patvirtinimo išvados turėtų būti teikiamos vyresniajai vadovybei ir valdymo organui, naudojamos reguliariai peržiūrint ir koreguojant kiekybinio įvertinimo metodikas bei vertinant kapitalo pakankumą.

6.1 pavyzdys:

Nepriklausomo patvirtinimo organizavimas

Kad galėtų užtikrinti nepriklausomą ir proporcingą ICAAP rizikos kiekybinio įvertinimo metodikų patvirtinimą, įstaiga turėtų susipažinti su ECB vadove dėl tikslinės vidaus modelių peržiūros („ECB Guide for the Targeted Review of Internal Models“ (TRIM)) pateikta informacija.

Priklausomai nuo jos rizikų pobūdžio, masto ir sudėtingumo, įstaiga gali, pavyzdžiui, taikyti vieną iš šių organizavimo būdų, kuriuo galėtų užtikrinti, kad patvirtinimo procesas būtų nepriklausomas nuo metodikos rengimo (t. y. nuo rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos planavimo, kūrimo, diegimo ir taikymo stebėsenos):

- du atskiri padaliniai nustatant jų atskaitomybę skirtingiems vyresniosios vadovybės nariams;

²⁹ Pavyzdžiui, atskirai įvertintų rizikos komponentų apjungimas gali būti ne toks konservatyvus metodas, kaip dažnai galvojama, nes netiesinė sąveika gali sukelti sudėtinį efektą. Žr. „Findings on the interaction of market and credit risk“, *BCBS Working Paper*, Nr. 16, Bazelio bankų priežiūros komitetas, 2009 m. gegužės mėn.

- du atskiri padaliniai nustatant jų atskaitomybę tam pačiam vyresniosios vadovybės nariui;
- to paties padalinio darbuotojai, vykdantys atskiras funkcijas.

7 principas – reguliaru testavimu nepalankiausiomis sąlygomis siekiama užtikrinti kapitalo pakankamumą susidarius nepalankioms aplinkybėms

- (i) ECB tikisi, kad įstaiga kartą per metus arba dažniau, jeigu būtina atsižvelgiant į individualias aplinkybes, atliks savo specifikai pritaikytą nuodugnią savo silpnųjų vietų apžvalgą, apimančią visas visos įstaigos mastu reikšmingas rizikas, kylančias dėl jos verslo modelio ir aplinkos, kurioje ji veikia, susidarius nepalankioms makroekonominėms ir finansinėms sąlygoms. Remdamasi šios apžvalgos rezultatais įstaiga turėtų sudaryti tinkamą testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programą tiek pagal normatyvinį, tiek pagal ekonominį požiūrius.
- (ii) Į testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų įstaiga turėtų įtraukti, atsižvelgdama į kitus savo vykdomus testavimus nepalankiausiomis sąlygomis, nepalankiuosius scenarijus, kurie būtų taikomi pagal normatyvinį požiūrį. Griežtų, bet tikėtinų makroekonominių prielaidų pritaikymas ir dėmesio sutelkimas į pagrindines silpnąsias vietas turėtų daryti reikšmingą poveikį įstaigos vidaus ir reguliuojamajam kapitalui, pavyzdžiui, CET 1 rodikliui. Be to, įstaiga proporcingu mastu turėtų atlikti atvirkštinį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.
- (iii) Įstaiga turėtų nuolat stabėti, ar nekyla naujų grėsmių, neatsiranda naujų silpnų vietų ir aplinkos pokyčių, kad galėtų bent kas ketvirtį įvertinti, ar jos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijai vis dar aktualūs ir, jeigu taip nėra, pritaikyti juos pasikeitusioms aplinkybėms. Įvairių scenarijų poveikis turėtų būti vertinamas reguliariai (pvz., kas ketvirtį). Atsiradus esminių pokyčių įstaiga turėtų įvertinti galimą jų poveikį savo kapitalo pakankamumui tais metais.

Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programos sudarymas

83. Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programa turėtų atspindėti tiek normatyvinį, tiek ekonominį požiūrius³⁰. Pasirinkdama vidinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijus ir nusistatydama jautriąsias vietas įstaiga turėtų remtis įvairia informacija apie istorinius ir hipotetinius testavimo nepalankiausiomis sąlygomis atvejus, taip pat ir priežiūrinius testavimus nepalankiausiomis sąlygomis. Tačiau, nors ir atsižvelgdama į priežiūrinius testavimus nepalankiausiomis sąlygomis, įstaiga turėtų pati pasirinkti scenarijus ir nusistatyti jautriąsias vietas, geriausiai atitinkančius jos konkrečią padėtį, ir pagal juos nustatyti konkrečias rizikas, nuostolių ir kapitalo dydžius.

³⁰ Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis taikant ekonominį požiūrį neturėtų tapti kelerius metus apimančio scenarijaus prognozėmis, kaip paaiškinta skyriuje apie 3 principą.

Nepalankių scenarijų griežtumo lygmuo³¹ pagal normatyvinį požiūrį

84. Vertindama pagal bazinį scenarijų įstaiga turėtų numatyti savo veiksmus tikėtinais aplinkybėmis, atsižvelgdama į savo verslo strategiją, taip pat į pagrįstas prielaidas dėl pajamų, išlaidų, rizikos realizavimosi, kt.
85. Nepalankiuosiuose scenarijuose pagal normatyvinį požiūrį įstaiga turėtų numatyti išskirtinių, bet tikėtinų, aplinkybių susidarymą, kurių poveikis būtų pakankamai nepalankus įstaigos reguliuojamojo kapitalo, ypač CET 1, rodikliams. Nepalankumo lygmuo turėtų atitikti raidą, kuri yra tikėtina, bet, vertinant iš įstaigos perspektyvos, tiek pat nepalanki, kiek ir bet kokia kita įstaigos kapitalo pakankamumui aktualiausia įvykių rinkose, veiksmų ar sričių raida krizės metu.
86. Į pasirinktų nepalankių scenarijų spektrą turėtų patekti gilių ekonomikos nuosmukių ir finansinių sukrėtimų situacijos, įstaigai būdingos silpnosios vietos, pagrindinių sandorio šalių pozicijos ir tikėtinos šių dalykų kombinacijos.

Suderinamumas ir dėmesio telkimas į pagrindines silpnąsias vietas

87. Rengdamasi testavimui nepalankiausiomis sąlygomis įstaiga turėtų sutelkti dėmesį į savo pagrindines silpnąsias vietas, kad galėtų apibrėžti tikėtinus nepalankiuosius scenarijus.
88. ICAAP ir ILAAP testavimas nepalankiausiomis sąlygomis turėtų vienas kitą papildyti informacija, t. y. apie vieno testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pagrindines prielaidas, rezultatus ir prognozuojamus valdymo veiksmus turėtų būti žinoma vykdant kitą testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

Atvirkštinis testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

89. Be testavimų nepalankiausiomis sąlygomis, kurių metu vertinamas tam tikrų prielaidų poveikis kapitalo rodikliams, įstaiga turėtų vykdyti ir atvirkštinius testavimus nepalankiausiomis sąlygomis. Pirmasis šių testavimų žingsnis turėtų būti išankstinis rezultato nustatymas (pvz., įstaigos TSCR arba valdymo rezervų reikalavimų pažeidimas).
90. Tokiu atvirkštiniu testavimu nepalankiausiomis sąlygomis turėtų būti siekiama patikrinti prielaidų, daromų pagal ICAAP sistemą, visapusiškumą ir konservatyvumą taikant ekonominę ir normatyvinę vidaus tvarkas. Be to, atvirkštinis testavimas nepalankiausiomis sąlygomis vykdant ICAAP galėtų būti

³¹ Konkrečiai įstaigai tinkančių scenarijų skaičius priklauso nuo, be kitų dalykų, jos rizikos profilio. Vertinama, kad paprastai reikalingi keli nepalankieji scenarijai, kad būtų tinkamai atspindėtos įvairios tikėtinos rizikos kombinacijos.

atspirties taškas rengiant gaivinimo planų scenarijus³². Atvirkštiniai testavimai nepalankiausiomis sąlygomis turėtų būti atliekami bent kartą per metus. Daugiau informacijos apie tai pateikta atitinkamose EBI ir BBPK gairėse.

7.1 pavyzdys:

ICAAP ir ILAAP testavimų nepalankiausiomis sąlygomis tarpusavio sąveika

Įstaiga turėtų įvertinti galimą atitinkamų scenarijų poveikį integruotai vertindama poveikį kapitalui ir likvidumui bei galimą tarpusavio priklausomybę ir atsižvelgdama visų pirma į nuostolius, atsirandančius likvidavus turtą, arba nepalankiais laikotarpiais padidėjusias finansavimo išlaidas.

³² Kaip aprašyta EBI gairėse dėl įvairių scenarijų, kurie turi būti įtraukti į gaivinimo planus (EBA/GL/2014/06), šie scenarijai turėtų būti tik tie, kurių „poveikis būtų itin nepalankus“, t. y., jiems susiklosčius, įstaigos ar grupės verslo modelis taptų neperspektyvus, nebent būtų sėkmingai įgyvendintos gaivinimo priemonės.

3 Žodynėlis

Nepalankusis scenarijus

Rinkinys prielaidų dėl vidaus ir išorės veiksnių neigiamų pokyčių (įskaitant makroekonominčius ir finansinius pokyčius), naudojamas vertinant įstaigos kapitalo pakankamumą atsparumą galimiems neigiamiems pokyčiams vidutiniu laikotarpiu. Jis turėtų būti sudaromas bent trejų metų laikotarpiui. Prielaidos dėl vidaus ir išorės veiksnių pokyčių turėtų būti sudaromos nuosekliai ir turėtų būti griežtos, bet tikėtinos vertinant iš įstaigos pozicijos, ir atspindinčios riziką bei silpnąsias vietas, laikomas keliančiomis realiausią grėsmę įstaigai.

Bazinis scenarijus

Derinys prielaidų dėl vidaus ir išorės veiksnių tikėtinų pokyčių (įskaitant makroekonominčius ir finansinius pokyčius), naudojamas tų tikėtinų pokyčių poveikiui įstaigos kapitalo pakankamumui vidutiniu laikotarpiu įvertinti. Bazinis scenarijus turėtų atitikti bazinius įstaigos verslo planus ir biudžetą ir turėtų būti sudaromas bent trejų metų laikotarpiui.

Kapitalo pakankamumas

Rizikos padengimo kapitalu laipsnis. ICAAP skirtas užtikrinti, kad įstaiga visada turėtų pakankamai kapitalo tiek ekonominiu, tiek normatyviniu požiūriu, ir kad tokiu būdu būtų prisidedama prie įstaigos veiklos tęstinumo vidutiniu laikotarpiu.

Kapitalo pakankamumo pareiškimas

Oficialus valdymo organo pareiškimas, kuriame jis nurodo, kaip vertina įstaigos kapitalo pakankamumą ir išdėsto pagrindinius tokio vertinimo argumentus.

Kapitalo planavimas

Daugiamatis vidaus procesas, kurio rezultatas – kapitalo planas, kuriame pateikiama kelerių metų įstaigos turimo kapitalo ir kapitalo poreikio prognozė pagal įvairius scenarijus, strategiją ir veiklos planus.

Diversifikacijos efektas

Įstaigos bendro rizikos kiekybinio įvertinimo sumažinimas dėl prielaidos, kad atskirai įvertintos rizikos nepasireikš visu mastu tuo pačiu metu (nėra visiškai tikslios koreliacijos).

Ekonominio kapitalo pakankamumas

Tai vidaus sąvoka, žyminti siekį nenutrūkstamai užtikrinti, vertinant ekonominiu požiūriu, kad įstaigos finansiniai ištekliai (vidaus kapitalas) būtų pakankami jos rizikoms padengti ir veiklos tęstinumui palaikyti. Ekonominio kapitalo pakankamumo sąvokai svarbi tikroji vertė³³.

Ekonominis vidaus požiūris

Tai ICAAP požiūris, pagal kurį įstaiga valdo savo ekonominio kapitalo pakankamumą

³³ Pastaba: Pačių įstaigų pareiga – diegti ir taikyti tinkamas rizikos kiekybinio įvertinimo metodikas. Nėra tikimasi, kad ekonominio kapitalo pakankamumui užtikrinti visos įstaigos taikys „ekonominio kapitalo modelius“.

užtikrindama, kad jos ekonominės rizikos yra pakankamai padengtos turimu vidaus kapitalu.

Tikėtini ir nenumatyti nuostoliai

Tikėtinas nuostolis – tai įstaigos numatomas statistinis vidutinis nuostolis tam tikru laikotarpiu. Nenumatytas nuostolis – tai visas vidutinį nuostolį viršijantis nuostolis, atsirandantis dėl nepalankių mažos tikimybės ir didelio poveikio įvykių.

Rizikos nustatymas taikant apibendrintą metodą

Apibendrintas metodas reiškia, kad rizikos yra nustatomos, neatsižvelgiant į atskirus rizikos mažinimo būdus.

Nematomi nuostoliai ir rezervai

Skirtumai tarp balanso straipsnių apskaitinių verčių ir tikrųjų verčių.

ICAAP

KRD IV 73 straipsnyje apibrėžtas vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesas: „Įstaigos taiko patikimas, veiksmingas ir išsamias strategijas ir procesus, siekdamas nuolat vertinti ir turėti vidaus kapitalo, kurį jos laiko pakankamu atitinkamo pobūdžio ir lygio rizikai, kuri joms kyla arba gali kilti, padengti, sumas, rūšis ir paskirstymą“.

ICAAP sąranga

Įvairūs ICAAP elementai ir jų tarpusavio sąveika. ICAAP sąranga turėtų būti tokia, kad įvairūs ICAAP elementai derėtų tarpusavyje ir kad ICAAP būtų neatsiejama įstaigos bendros valdymo sistemos dalis. Įstaiga turėtų dokumentuoti ICAAP. Viename iš tokių dokumentų turėtų būti aprašyta bendra ICAAP sąranga ir paaiškinta, kaip ICAAP integruotas ir kaip įstaigoje naudojami jo rezultatai.

ICAAP rezultatai

Visa informacija, sužinota atlikus ICAAP ir padedanti priimti sprendimus.

Vidaus peržiūra ir patvirtinimas

Vidaus peržiūra apima platų spektrą kontrolės priemonių, vertinimų ir ataskaitų, ir yra skirta užtikrinti, kad ICAAP strategijos, procesai ir metodikos ir toliau būtų patikimi, išsamūs, veiksmingi ir proporcingi.

Patvirtinimas yra vidaus peržiūros dalis ir apima vertinimo, ar įstaigos rizikos kiekybinio įvertinimo metodikos ir duomenys apie riziką teisingai parodo atitinkamus rizikos aspektus, procesus ir veiklą. Rizikos kiekybinio įvertinimo metodikų patvirtinimas turėtų būti atliekamas proporcingai, individualiai ir laikantis principų, kuriais paremti atitinkami 1 ramsčio vidaus modeliams nustatyti standartai.

Ribų sistema

Dokumentuota hierarchinė ribų sistema, kurioje ribos nustatytos pagal bendrą įstaigos strategiją ir norimos prisiimti rizikos normas, siekiant užtikrinti, kad riziką ir nuostolius būtų galima riboti veiksmingai ir laikantis kapitalo pakankamumo koncepcijos. Ribų sistemoje turėtų būti nustatytos veiksmingos ribos, kiek rizikos galima prisiimti, pavyzdžiui, kokių rizikos rūšių ir kiek galima prisiimti pagal verslo sritis, produktus ir grupės subjektus.

Valdymo rezervas

Kapitalo kiekis, didesnis už teisės aktuose nustatytą ir priežiūrinį minimumus bei minimalius įstaigos kapitalo normatyvus, kurį įstaiga mano esant reikalingą norint

tvariai laikytis savo verslo modelio ir toliau lanksčiai vertinti verslo galimybes, nekeliant pavojaus savo kapitalo pakankamumui.

Reikšminga rizika

Kapitalo mažėjimo rizika, kuri, pagal įstaigos vidaus apibrėžtis, daro reikšmingą įtaką jos bendram rizikos profiliui ir todėl gali turėti įtakos jos kapitalo pakankamumui.

Vidutinis laikotarpis

Tai artimiausia ateitis ir būsimas vidutinis laikotarpis. Turėtų būti vertinama kapitalo būklė bent trejetą artimiausių metų.

Normatyvinis vidaus požiūris

Daugiametė ICAAP perspektyva, kuria vadovaudamasi įstaiga valdo savo kapitalo pakankamumą, užtikrindama savo gebėjimą nenutrūkstamai vykdyti visus jai taikomus su kapitalu susijusius teisės aktų ir priežiūrinius reikalavimus ir atlaikyti kitus vidinius bei išorinius kapitalo suvaržymus.

Proporcingumas

KRD IV 73 straipsnyje įvardytas principas, reiškiantis, kad ICAAP turi būti proporcingas atitinkamos įstaigos veiklos pobūdžiui, mastui ir sudėtingumui.

Gaivinimo planas

Pagal Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyvos³⁴ (BGPD) 5 straipsnį įstaigos parengtas ir vykdomas planas.

Atvirkštinis testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis, kuris yra pradedamas išankstiniu rezultato nustatymu (pvz., nustatomas momentas, kai įstaiga nebėra gyvybinga), o tada nagrinėjami scenarijai ir aplinkybės, galintys nulemti tokį rezultatą.

Norimos prisiimti rizikos pareiškimas

Oficialus valdymo organo pareiškimas, kuriame jis nurodo, kiek ir kokios rizikos įstaiga nori prisiimti, kad pasiektų savo strateginius tikslus.

Rizikos laikotarpis laikymo trukmė

Nusistatytas laiko tarpas, už kurį vertinama rizika.

Rizikos nustatymo procesas

Reguliarus procesas, kuriuo įstaiga nustato, kokia rizika įstaigai yra arba gali būti reikšminga.

Rizikos aprašas

Nustatytos rizikos ir jos savybių sąrašas. Rizikos aprašas yra rizikos nustatymo proceso rezultatas.

Rizikos kiekybinis įvertinimas

Nustatytos rizikos kiekybinis įvertinimas parengiant ir taikant rizikos apskaičiavimo ir rizikos palyginimo su įstaigos turimu kapitalu metodikas.

³⁴ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012 (OL L 173, 2014 6 12, p. 190).

Rizikos klasifikavimo sistema

Įvairių rizikos rūšių / veiksmų klasifikavimas, leidžiantis įstaigai nuosekliai, taikant vienodas rizikos sąvokas ir schemas, vertinti, sisteminti ir valdyti riziką.

Santrumpos

AT 1	papildomas 1 lygio kapitalas (angl. <i>Additional Tier 1</i>)	KRD IV	Kapitalo reikalavimų direktyva
BBPK	Bazelio bankų priežiūros komitetas	NKI	nacionalinė kompetentinga institucija
BGPD	Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyva	OCR	visas kapitalo poreikis (angl. <i>overall capital requirement</i>) (TSCR + CBR)
BKPNR	bankinės knygos palūkanų normos rizika	P1R	1 ramsčio kapitalo poreikis (angl. <i>Pillar 1 capital requirement</i>)
BPM	Bendras priežiūros mechanizmas	P2G	rekomenduojamas 2 ramsčio kapitalas (angl. <i>Pillar 2 capital guidance</i>)
CAS	kapitalo pakankamumo pareiškimas (angl. <i>capital adequacy statement</i>)	P2R	2 ramsčio kapitalo poreikis (angl. <i>Pillar 2 capital requirement</i>)
CBR	jungtinė rezervo norma (angl. <i>combined buffer requirement</i>)	RAF	norimos prisiimti rizikos tvarka (angl. <i>risk appetite framework</i>)
CET 1	bendras 1 lygio nuosavas kapitalas (angl. <i>Common Equity Tier 1</i>)	SREP	priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo procesas (angl. <i>Supervisory Review and Evaluation Process</i>)
EBI	Europos bankininkystės institucija	TREA	bendra rizikos pozicijos suma (angl. <i>total risk exposure amount</i>)
ECB	Europos Centrinis Bankas	TSCR	visas kapitalo poreikis pagal SREP (angl. <i>total SREP capital requirement</i>), (P1R + P2R))
FST	Finansinio stabilumo taryba		
ICAAP	vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesas (angl. <i>internal capital adequacy assessment process</i>)		
ILAAP	vidaus likvidumo pakankamumo vertinimo procesas (angl. <i>internal liquidity adequacy assessment process</i>)		

© Europos Centrinis Bankas, 2018 m.

Pašto adresas 60640 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
Telefonas +49 69 1344 0
Internetas www.ecb.europa.eu

Visos teisės saugomos. Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.